

ДЗЕДЗІЧ

Для Бацькаўшчыны-маці бугу йграць.
(Янка КУПАЛА)

№ 5 (36)

ВЕРАСЕНЬ 2005

2 АДПАЧЫВАЦЬ ПАД ДУЛАМІ АЎТАМАТАЎ давялося «дзеДзічам» на Медным возеры

6 НАЦЫЯНАЛЬНАЕ ВОЙСКА патрабуе нацыянальнай тэрміналогіі

4 КУПЛЯЙ БЕЛАРУСКАЕ! ПАЛІ СВАЁ?

8 ЮРЫЙ БАКУР у рубрыцы «Маладыя галасы»

ЯК КАРАБЕЛЬ НАЗАВЕШ...

НА ХВАЛІ СВЯТКАВАННЯ ДНЯ БЕЛАРУСКАЙ ПІСЬМЕННАСЦІ Ў КАМЯНЦЫ Ў ВЁСЦЫ ТАКАРЫ (КАМЯНЕЦКІ Р-Н) УСТАЛЯВАНА МЕМАРЫЯЛЬНАЯ ДОШКА Ў ГОНАР ПЕРШАГА ПРЭЗІДЭНТА АКАДЭМІІ НАВУК БССР УСЕВАЛАДА ІГНАТОЎСКАГА, ЯКІ З'ЯЎЛЯЎСЯ "АХВЯРАЙ СУМЛЕННЯ" ТАТАЛІПАРНАГА СТАЛІНСКАГА РЭЖЫМУ.

Ушанаванне памяці чалавека, які стаяў ля вытокаў беларускага адраджэння і не меў ніякага дачынення да падзей Вялікай айчыннай вайны, з'яўляецца нечым адметным для нашага кіраўніцтва. Аднак, падаецца, што дасягненні гэтага чалавека і ягоны ўнёсак у развіццё айчыннай навукі заслугоўвае нечага большага, чым мемарыяльная дошка на малой радзіме. А таму было б лагічна, каб імя дзеяча навукі было ўвечна ў назве адной з навучальных устаноў горада, напрыклад, Берасцейскага дзяржаўнага ўніверсітэта імя (пакуль што) А.С.Пушкіна.

Прычын для перайменавання ўніверсітэта шмат. Гэта і тое, што знікненне прозвішча "Пушкін" у назве установы не адаб'ецца на захаванні па-

мяці паэта ў горадзе: адна з цэнтральных вуліц названа ў гонар расейскага прадвесніка адраджэння, у назве адной з буйнейшых бібліятэк горада таксама ўшанавана прозвішча паэта. Працяг "пушкініяны" ўніверсітэтам хутчэй нівеляваў яго, чым надаваў нейкую асаблівасць навучальнай установе. Адметнасць ВНУ надало б якраз імя Ігнатоеўскага, памяць якога ніяк не ўшанавана дагэтуль у горадзе.

У. Ігнатоеўскі – адзін з тых, хто запачаткаваў беларускую дзяржаўнасць. Акрамя гэтага, Усевалад Ігнатоеўскі з'яўляўся вядомым беларускім гісторыкам, першым прэзідэнтам Акадэміі Навук БССР, аўтарам першага грунтоўнага падручніка па гісторыі Беларусі, актуальнасць якога не страчана да

Прыгледзеўшыся бліжэй да іншых вышэйшых устаноў рэспублікі, можна заўважыць, што назва "Брэсцкі дзяржаўны ўніверсітэт імя А.С.Пушкіна" ў пэўнай ступені дысануе з назвамі іншых устаноў падобнага тыпу ў абласных гарадах краіны. Так, універсітэт у Гародні носіць імя Янкі Купалы, у Гомлі – Францыска Скарыны, у Магілёве – Аркадзя Куляшова.

Заслугі У. Ігнатоеўскага перад беларускім народам, перад беларускай навукай былі б належным

Усевалад Ігнатоеўскі

Усевалад Ігнатоеўскі ў Гародні носіць імя Янкі Купалы, у Гомлі – Францыска Скарыны, у Магілёве – Аркадзя Куляшова.

А пакуль у галоўным корпусе ўніверсітэта красуецца надпіс, які выразна адлюстроўвае стаўленне дзяржавы да сваіх таленавітых сыноў.

БРЭСЦКАЯ ГАРАДСКАЯ АРГАНІЗАЦЫЯ ПАРТЫЯ БНФ распачынае новую агульнагарадскую кампанію "Разам за еўрапейскі дабрабыт".

СТАНЬ СЯБРАМ ПАРТЫІ БНФ!

Разам мы:

- Пабудуем сучасную эфектыўную гаспадарку;
- Усталюем парадак і вяршэнства Закона;
- Адстаім незалежнасць нашай Радзімы;
- Знішчым усеўладдзе і карупцыю чынавенства.

СТАНЬ СЯБРАМ ПАРТЫІ БНФ!

Ты зможаш:

- Атрымаць кваліфікаваную прававую дапамогу ў складаных жыццёвых сітуацыях;
- Прайсці курсы палітычнай і грамадзянскай адукацыі ў Беларусі і за мяжой;
- Зрабіць кар'еру адукаванага і перспектыўнага палітыка;
- Навязаць кантакты з нашымі партнёрамі ў краінах Еўропы;
- Знайсці новых сяброў, з карысцю для сябе і для Бацькаўшчыны праводзіць вольны час.

СТАНЬ СЯБРАМ ПАРТЫІ БНФ, каб шчыра казаць сваім дзецям і унукам: "Я зрабіў усё, каб ваша жыццё было шчаслівым!"

Як стаць сябрам Партыі БНФ?

Тэлефануй: 23-68-02; (029) 641-20-98.

нашых дзён. Імя навукоўца цалкам пасавала б навуковай установе.

Калі звярнуцца да гісторыі ўніверсітэта, то можна ўгадаць, што прапанова надання навучальнай установе імя У. Ігнатоеўскага ўжо рабілася ў 1995г. падчас павышэння статусу педагогічнага інстытута да ўніверсітэта. Акрамя гэтага ў 2003-2004гг. студэнтамі філалагічнага і гістарычнага факультэтаў таксама была зроблена спроба змяніць назву ўстановы адукацыі. На жаль, намаганні ініцыятыўных груп не ажыццявіліся.

ШАНОЎНЫЯ БЕРАСЦЕЙЦЫ!

– Калі Вы падзяляеце нашыя погляды на сучасную сітуацыю ў Беларусі і нашыя надзеі на будучыню,

– калі Вы жадаеце супрацоўнічаць з намі, стаць сябрамі "ДзеДзіча" ці проста перадаць цікавую інфармацыю,

паведамляем, што звязана з намі можна праз распаўсюджвальнікаў нашай газеты, альбо па тэл.: 23-68-02 з 12⁰⁰ да 17⁰⁰.

Маб.: (029) 660-57-41, (029) 725-15-39.

МЫ ЧАКАЕМ ВАС!

Рэдакцыя "ДзеДзіча"

чынам ушанавання якраз наданнем яго імя Універсітэту. Гэта быў бы найлепшы помнік выбітнаму земляку.

Існуе тры варыянты вырашэння гэтай праблемы. Першы – рэалістычны: пакінуць усё як ёсць і працягваць душыць у сабе «прекрасные порывы».

Другі – фантастычны: кіраўніцтва БРДУ выносіць на Вучоны савет ўніверсітэта прапанову аб перайменаванні навучальнай установы ў гонар У.Ігнатоеўскага, яна прымаецца, і далей гэта рашэнне ўзгадняецца з Міністэрствам адукацыі. А фантастычны гэты варыянт таму, што пры нашай уладзе з любымі ініцыятывамі можа выступаць толькі прэзідэнт. Усе астатнія чыноўнікі – малага і вялікага маштабу – павінны іх толькі выконваць. Верткаль, разумееш.

Трэці варыянт – таксама фантастычны. Студэнты (бяспрэчна, пры дапамозе выкладчыкаў) таго ж гістарычнага факультэта ўтвараюць ініцыятыўную групу, якая збірае подпісы навучэнцаў і супрацоўнікаў пад заявай аб перайменаванні БРДУ. Сабраныя подпісы перадаюцца рэктару.

Фантастычным гэты варыянт ёсць па той самай прычыне, што і другі: ініцыятыўных у нас не любяць.

Але паспрабаваць было б варта. Бо іншых варыянтаў няма.

Андрэй ЛЯЎЧУК

АДНЫМ РАДКОМ

«ГУКІ» ПРАЦЯГВАЮЦА

БАМГА "Сузор'е" працягвае акцыю "ГУКІ". Акцыя накіравана на папулярызацыю беларускамоўнай музыкі сярод берасцейскай моладзі. Яе сэнс у тым, што любы малады чалавек можа абсалютна бясплатна памяншаць свае непатрэбныя аўдыёкасеты на "б/у" касеты з запісамі беларускіх музыкаў. Прычым можна на свой уласны музычны густ выбраць любога беларускага выканаўцу: ад бардаў Шалкевіча ці Бартосіка да папулярных "Нейра-дзюбеля" ці "Крамы".

Акцыя доўжыцца ўжо 3 месяцы, і за гэты час абмяняць свае старыя касеты вырашылі 83 маладыя берасцейцы. Агульная колькасць паменных касет складала 220 адзінак. Вынікі "ГУКаў" каментуе адзін з ініцыятараў акцыі Сяргук Ратнікаў:

— У першыя дні пасля абвясчэння акцыі наш тэлефон проста разрываўся. Мы не былі падрыхтаваныя да такога ажыятажу. Нярэдка не хапала касет з самымі папулярнымі выканаўцамі, часам мы проста фізічна не паспявалі рабіць новыя запісы. Найбольш папулярныя ў берасцейцаў "NRM" (44 касеты) і "Крама" (20 касет). Карысталіся попытам таксама запісы "Крамбамбулі", "Ляпісаў" і Віктара Шалкевіча. Некаторыя сціпла прыносілі адну-дзве касеты, а аднойчы прыйшоў кіроўца "Хуткай дапамогі" і "намяняў" ажно 17 касет — гэта на сёння рэкорд.

Не абыйшлося і без кур'ёзаў. Так, дзякуючы адной берасцейскай газеце, якая ў агучаны намі спіс уключыла чамусьці гурт "Лепрыконсы", ды яшчэ й пазначыла, што на абмен выдаюцца новыя касеты, мы атрымалі шалёную колькасць тэлефанаванняў ад прыхільнікаў "Лепрыконсов", "Красок" і падобнай музыкі. Трэба яшчэ раз адзначыць, што ў нас можна знайсці ТОЛЬКІ беларускамоўную музыку! І не на новых касетах, а на такіх самых ужываных, якія нам прыносяць на абмен. У тым-та і сэнс акцыі — без асаблівых выдаткаў папулярываць беларускамоўную музыку.

Арганізатары акцыі запэўніваюць, што любы малады чалавек знойдзе музыку на свой густ: аўдыёархіў "Сузор'я" налічвае больш за 500 гадзін беларускамоўнай музыкі, альбо 35Гб у электронным фармаце.

Адзіная ўмова — касеты, якія вы прыносіце на абмен, павінны быць у рабочым стане (здатныя да перазапісу) — каб акцыя працягвалася далей.

Застаецца дадаць, што акцыя працягваецца. Задаць пытанні арганізатарам можна па тэл.: 23-68-02, (029) 77-949-77.

Dzedzich week-news

Шаноўныя сябры!

Рэдакцыя "Дзедзіча" з задавальным прыватным аб'явам у наступны нумар бюлетэня, які пабачыць свет у сярэдзіне кастрычніка 2005г.

Звяртайцеся па тэл.: (0162) 23-68-02 да 25.09.05.

АДПАЧЫНАК ПАД ДУЛАМ «АКС»

САПРАЎДНЫ ДЭТАКТЫЎ НАГАДВАЛІ ПАДЗЕІ, ЯКІЯ РАЗГАРНУЛІСЯ ў ВЕСЦЫ ЗНАМЕНКА БЕРАСЦЕЙСКАГА РАЁНА ўВЕЧАРЫ 27-га ЛІПЕНЯ. ПАДЧАС РАСПАЎСЮДУ БЮЛЕТЭНЬЎ З ІНФАРМАЦЫЯЙ ПРА ПРАЦЭС ВЫЛУЧЭННЯ АДЗІНАГА КАНДЫДАТА ў ПРЭЗІДЭНТЫ АД ДЭМАКРАТЫЧНЫХ СІЛ ТРОЕ СЯБРАЎ "ДЗЕДЗІЧА" БЫЛІ ЗАТРЫМАНЫЯ НАРАДАМ МЯСЦОВАЙ ПАМЕЖНАЙ ЗАСТАВЫ.

ЧАСТКА 1

27 ліпеня на возеры Меднае пачаў працу летні лагер "Дзедзіча", удзельнікамі якога сталі студэнты, вучні і маладыя настаўнікі. Летнік меў 2 мэты: экалагічную (уладкаванне месцаў адпачынку і добраўпарадкаванне тэрыторыі вакол возера Меднае) і інфармацыйную (распаўсюд аб'ектыўнай інфармацыі пра падзеі ў краіне сярод насельніцтва навакольных вёсак). Летнік ладзіцца ўжо чацвёрты год і даўно зрабіўся традыцыйным мерапрыемствам для сябраў "Дзедзіча". Нягледзячы на тое, што воз. Меднае знаходзіцца ў памежнай зоне, ніколі дагэтуль памежнікі не стваралі праблем удзельнікам летніка.

Сёлетняя сітуацыя змянілася. 27 ліпеня ў 21-00 актывісты Юрый А. (студэнт), Віталь К. (студэнт) і Уладзімір Красько (настаўнік) ужо заканчвалі распаўсюд інфармацыйных матэрыялаў у вёсцы Знаменка, калі дарогу ім перарэзаў "бобік" памежных войскаў. З яго выскачылі 4 узброеныя аўтаматамі памежнікі і на падставе высвятлення асобы затрымалі маладых людзей на тры гадзіны. Хлопчаў павезлі на перапоўненай машыне, у якой акрамя іх знаходзіліся 5 памежнікаў і 2 сабакі. Адразу быў аддадзены загад адключыць мабільныя тэлефоны. Падчас допыту памежнікі, па словах затрыманых, паводзілі сябе вельмі нахабна, нецэнзурна ляліся, пагражалі фізічнай расправай і рознымі праблемамі, якія быццам бы ўзнікнуць у хлопцаў.

У выніку на затрыманых былі складзеныя пратаколы аб парушэнні правілаў знаходжання ў памежнай зоне. У якасці адказнасці за гэтае парушэнне Кодэкс аб адміністрацыйных правапарушэннях прадугледжвае папярэджанне альбо штраф ад 1 да 10 базавых адзінак (1 базавая адзінка — 25.500 Br).

У гэты час усе выезды з вёскі былі блакіраваны машынамі міліцыі. Міліцыянты правяралі дакуманты ва ўсіх, хто ехаў на аўтамабілі праз вёску. "Аблога" вёскі працягвалася да 22-30.

Адзін з затрыманых, намеснік старшыні БАМГА "Сузор'е" сп. Уладзімір Красько ўпэўнены, што парушэнне правілаў знаходжання ў памежнай зоне — толькі зачэпка, каб спыніць распаўсюд непажаданай для ўладаў інфармацыі:

— Улады ведаюць, што бюлетэні, якія мы разносілі, надрукаваны і могуць распаўсюджацца цалкам законна. Таму і была прыцягнутая за вушы гэтая памежная зона. На Медным возеры штодня адпачываюць дзсяткі берасцейцаў без усялякіх прапускоў і рэгістрацыі, і ніколі ні ў каго не ўзнікала з гэтым праблем. А хамства з боку памежнікаў можна было чакаць — яны вымушаны займацца неўласцівымі ім палітычнымі справамі, і гэта іх разлавава. Прычым усе, і мы, і яны ведаюць, што яны не маюць рацыі, яны парушаюць закон і пераступаюць праз сваё сумленне, выконваючы дурныя загады. Гэта вельмі важна пры сустрэчы з любымі органамі — не разгубіцца і дакладна ўсведомляць, што праўда на нашым баку, — лічыць Уладзімір Красько.

Старшыня БАМГА "Сузор'е" Дзмітрый Шыманскі даў ацэнку гэтай інцыдэнту:

— Рэжым Лукашэнкі трымае беларусаў у інфармацыйнай блакадзе. Канешне, прэзідэнту не патрэбна, каб людзі ведалі дакладнае становішча ў краіне. Менавіта таму распаўсюд інфармацыі зараз, напярэдадні прэзідэнцкіх выбараў, будзе спыняцца любымі сродкамі. Шкада, што аўтарытарны рэжым пачынае ўцягваць у свае гульні памежнікаў, якія ніколі дагэтуль не ўмешваліся ў палітыку. Калі так справы пойдуча далей, то я не здзіўлюся, убачыўшы праз год на вуліцах Берасця ці Менску танкі і БТРы.

ЧАСТКА 2

29 ліпеня два ўдзельнікі летніка — Сяргук Лазенка і Віталь К. вярталіся ў Берасце і былі затрыманыя памежнікамі на чыгуначнай станцыі за 5 хвілін да адыходу цягніка. Хлопчаў завезлі на заставу, дзе развялі па розных пакоях.

Віталь К., якога затрымалі ўжо другі раз за апошнія 3 дні, быў вымушаны зноў даваць тлумачэнні наконт распаўсюду матэрыялаў. Памежнікаў асабліва цікавіла колькі асобнікаў было раздадзена, хто арганізаваў гэтую акцыю і дзе друкаваліся бюлетэні. Хлопца абшукалі, ператрэслі ягоныя рэчы, скапіравалі інфармацыю з дыскеткі, якую Віталь меў з сабою і зрабілі ксеракопію сшытка, у якім студэнт 5-га курса рабіў нататкі для сваёй дыпломнай працы.

(Заканчэнне на с. 3)

ЦЫТАТА МЕСЯЦА

Калі на наступны дзень пасля выбараў на плошчы збяруцца людзі, — я буду стаяць не ззаду, а наперадзе.

Аляксандр Мілінкевіч,
прэтэндэнт на годнасць адзінага кандыдата ў прэзідэнты ад дэмакратычных сіл (3 інтэрв'ю Радыё «Свабода»)

ПІШЫЦЕ, ШУРА, ПІШЫЦЕ!

Чалавек – істота калектыўная. Так павялося здаўна. І калі людзі знаходзяцца ў гэтым самым калектыве, яны, найчасцей, вядуць размову. Ну, а калі некага няма побач, а хочацца паведаміць нешта важнае? Тады, прынамсі ў недалёкім мінулым, людзі пісалі лісты. Так склаўся эпістальны жанр, у які ўваходзяць як шэдэўры эратычнага характару – Андрэ Маруа з ягонымі "Лістамі да незнаёмкі", так і палітычныя памфлеты – "Ліст да Абуховіча" або "Ліст запарожцаў да крымскага хана". Відаць, вырашыўшы аддаць даніну гэтаму цікаваму і неапрацаванаму да канца жанру, берасцейскія чыноўнікі вырашылі аб'явіць 2005г. годам перапіскі.

Традыцыі – добрая рэч. Памятаецца, у адным старэнькім фільме ў герояў была традыцыя кожны год 31 снежня хадзіць у лазню. У арганізацыі "Сузор'е" таксама была добрая традыцыя: кожны год ладзіць летнік каля аднаго з найстаражытнейшых забыткаў Берасця – кляштара бернардынак.

Чаму была? Таму што ў гэтым годзе берасцейскія чыноўнікі вырашылі, што "В соответствии с программой наведения порядка... на Госпитальном острове планируется с апреля 2005г. (падкрэслена аўтарам) правядзенне комплексных работ силами предприятий с привлечением молодежной организации БРСМ. Размещение лагеря на территории Госпитального острова не возможно..." – так у сакавіку 2005г. распачаўся эпістальны паміж вышэйзгаданым "Сузор'ем" і намеснікам старшыні гарвыканкама В.Т. Хафізавым.

Па словах Дзмітрыя Шыманскага, старшыні Савета Брэсцкага абласнога моладзеванага грамадскага аб'яднання "Сузор'е", падобныя валанцёрскія летнікі ладзіліся кожны год, пачынаючы з 2000г. Прычым, неаднаразова арганізацыя звярталася да Берасцейскага гарвыканкама з

**Я вам пішу – ці не даволі?
Што я магу яшчэ дадаць?
Цяпер маглі б вы, як ніколі,
Мяне знявагай пакараць.**

А.С.Пушкін «Яўген Анегін»
(пераклад Аркадзя Куляшова)

Варта нагадаць, што ў мінулым годзе, дарэчы, адразу пасля заканчэння летніка, у гарвыканкаме змянілася кіраўніцтва. Відаць, менавіта па прычыне "працаўладкавання" на новых месцах моладзевай ініцыятыве не аказалі неабходнай увагі. "Нічога!" – сказалі сябры "Сузор'я" і напісалі яшчэ адзін ліст, толькі ўжо ў чэрвені. На што ўжо знаёмы таварыш В.Т. Хафізаў у адказе паведаміў, што: "...силами предприятия КУМПП "Брестское ЖКХ" в марте 2005г. проведены работы по очистке территории Госпитального острова. С июля 2005г. (падкрэслена аўтарам) начнет работу отряд БРСМ "Твердыня над Бугом"..."

Як казаў адзін з персанажаў Міхаіла Булгакава: "Самое удивительное в этой лжи то, что это ложь от первого до последнего слова". Справа ў тым, што заяўленая намеснікам старшыні гарвыканкама прыборка Шпітальнай выспы ў сакавіку 2005г. чамусьці абышла сваёй увагай такі аб'ект, як кляштар бернардынак. "Насамрэч, каму патрэбны гэтыя разваліны?" – падумалі, відаць, сур'ёзныя і занятыя працаўнікі загадкавага КУМПП і вырашылі даручыць прыборку кляштара маладому пакаленню з БРСМ, якое абрала для сябе рамантычную назву "Твердыня над Бугом".

У сакавіку рамантыкі з БРСМ з гітарами і песнямі нашых дзядоў на кляштары так і не з'явіліся. Зразумела: іспыты там розныя ды сесіі, а тут яшчэ і рэканструкцыя Аўгустоўскага канала. Якое ж здзіўленне выклікаў у валанцёраў "Сузор'я" выгляд кляштара ў жніўні. Не тое, каб сябры недзяржаўнай арганізацыі чакалі убачыць на месцы гістарычных забыткаў адбудаваны кляштар, але спадзяванне на абяцаную "...силами предприятия КУМПП..." і "...отрядом БРСМ "Твердыня над Бугом"..." прыборку кляштара было.

Такі не дачакаўшыся падтрымкі гарвыканкама, у жніўні сябры "Сузор'я" наладзілі замест тыднёвага летніка суботнік па прыборцы гістарычных мясцін: вырубаліся дрэвы на даху будынку, былі ачышчаныя ўнутраныя памяшканні кляштара. Удзельнікамі акцыі сталі 15 валанцёраў БАМГА «Сузор'е», а рэпартаж аб мерапрыемстве прайшоў у навінах на канале «ЛАД».

Хлуснёў з боку ўлады ўжо нікога не здзівіў: адныя "Наши новости" выдаюць такую порцыю італьянскага мучнога прадукта, што хапіла б пракарміць увесь Кітай і палову Карэі. Аднак здзіўленне выклікае амаль анекдатычная пазіцыя гарвыканкама: ні сабе, ні сваім дзецям.

Андрэй ЛЯЎЧУК

У 2004г. пасля летніка намеснік старшыні гарвыканкама А.С.Палышанкоў (цяпер старшыня гарвыканкама) выдзеліў тэхніку, пры дапамозе якой была ачышчана пляцоўка вакол кляштара

просьбай аб аказанні дапамогі, якая, па магчымасці, у выглядзе тэхнічных сродкаў, прадстаўлялася ўдзельнікам летнікаў. А таму адмова ў правядзенні ў 2005 годзе валанцёрскага летніка, скіраванага на захаванне гістарычнай спадчыны, выклікала вялікае здзіўленне.

АДНЫМ РАДКОМ

БАСОВІШЧА-05. УСЁ ЯК ЗАЎСЁДЫ

Сябры БАМГА "Сузор'е" 22-23 ліпеня наведальі мястэчка Гарадок, што пад Беластокам (Польшча), дзе адбыўся XVI фестываль рок-музыкі "Басовішча-2005".

Удзел у фэсце бралі вядомыя беларускія і польскія гурты. Ад беларускага боку ў якасці адмыслова запрошаных гасцей выступалі "N.R.M.", "Крама", "Ulis", "Нейра-дзюбель", "IQ-48" і іншыя рок-гурты. Удзельнічалі ў фестывалі і прадстаўнікі Берасцейскай вобласці: "Сьцяна" (г.Берасце) і "BN" (г.Бяроза).

Той, хто наведаў Гарадок у гэтыя дні, меў магчымасць бясплатна назіраць выступленні беларускіх музычных калектываў, правядзенне канцэртаў якіх на Беларусі ў сувязі са складанай палітычнай сітуацыяй вельмі праблематычна.

Падчас правядзення "Басовішча" ў Гарадку лунаў дух сапраўднага рок-н-ролу, свабоды і беларушчыны. Недалёка ад сцэны быў разбіты наметавы лагер, дзе паміж канцэртамі глядачы бавілі вольны час.

Сваю ацэнку ўбачанаму даў сябра Рады БАМГА "Сузор'е" сп. Вінцэс Клімус:

– "Басовішча" ў чарговы раз пераканаўча засведчыла, што беларускамоўная музыка, як і беларуская мова, жыве, нягледзячы на ўсе намаганні адфіцыйнай улады. Шкада толькі, што для таго, каб пачуць сапраўднае беларускі рок-н-рол, трэба выязджаць у Польшчу. Але я спадзяюся, што вельмі хутка гэтая сітуацыя зменіцца, і падобнага кшталту фестывалі мы зможам наведаць і на сваёй роднай зямлі.

Dzedzich week-news

АДПАЧЫНАК ПАД ДУЛАМ «АКС»

(Заканчэнне. Пачатак на с.2)

Ізноў падчас допыту гучала неўзэнурная ляянка, пагрозы адлічэння з універсітэта пры адмове супрацоўніцтва. Ізноў быў складзены пратакол аб парушэнні правілаў знаходжання ў памежнай зоне.

Сяржук Лазенку, які сам пражывае ў памежнай зоне, увогуле не мелі права затрымліваць. Але памежнікі не толькі правялі асабісты дагляд хлопца, але яшчэ і забралі некаторыя прыватныя рэчы. Прычым пратакол дагляду яны класіфікавалі «забыліся». Сяржук прымусілі вярнуцца ў Меднае і паказаць месца знаходжання летніка "Дзедзіча".

Памежнікі прыехалі туды на 2-х машынах у суправаджэнні аўтаматчыкаў. Усе выходы з тэрыторыі летніка былі заблакаваныя, пасля чаго памежнікі правялі "праверку пашпартнага рэжыму", перапісаўшы пашпартныя дадзеныя. Яны цікавіліся месцам знаходжання кіраўніка "Дзедзіча" Д.Шыманскага, які выехаў з групай на распаўсюд бюлетэняў. Не атрымаўшы ніякай інфармацыі, памежнікі з'ехалі, на развітанне пажадаўшы ўдзельнікам летніка "прыемнага адпачынку".

Летнік працягваў сваю работу ў ранейшым рэжыме. Актывісты "Дзедзіча" распаўсюдзілі інфармацыйныя матэрыялы ў вёсках Знаменка, Медна (Берасцейскі р-н), Браздзяцін, Збураж, Гвозніца і Язвін (Маларыцкі р-н). За гэты час на беразе возера было ўладкавана 5 месцаў адпачынку – зроблены лаўкі і сталы, абкладзены каменнем вогнішчы, выкапаны ямы для смецця. Урачыстае закрыццё летніка адбылося 1 жніўня.

Dzedzich week-news

АДНЫМ РАДКОМ

"ПАДПІШЫ СЯБРОЎ!"

«Дзедзіч» працягвае акцыю па падпісцы берасцейскай моладзі на электронную рассылку Dzedzich week-news.

- Быць у курсе ўсіх падзей, што адбываюцца ў моладзевым асяроддзі Берасцейшчыны,
- атрымаць магчымасць паўдзельнічаць у цікавых адукацыйных праграмах, моладзевых абменах з еўрапейскімі краінамі,
- далучыцца да дзейнасці незалежных моладзевых арганізацый,
- трымаць руку на пульсе падзей падчас прэзідэнцкіх выбараў 2006г.,
- стаць удзельнікам "памаранчавай рэвалюцыі па-беларуску" – такіа магчымасці дае падпіска на рассылку Dzedzich week-news.

Той, хто падпіша на рассылку 3 сяброў, атрымае фірмовы календарык "Дзедзіча", хто падпіша 5 сяброў – ручку з фірмовым лагатыпам, а калі пастарацца і падпісаць 10 чалавек – прызам будзе CD з любімай беларускай музыкай альбо відэафільмам на выбар.

Сёння рассылку "Дзедзіча" атрымлівае 1022 маладыя чалавекі, якія жывуць на тэрыторыі Берасцейскай вобласці. Акцыя "Падпішы сяброў!" не мае часовых абмежаванняў. Мы проста час ад часу будзем нагадваць нашым падпісчыкам аб ёй.

Не забывайцеся, што доступ да інфармацыі – адна з найвялікшых каштоўнасцяў XXI стагоддзя. Не пазбаўляйце сваіх сяброў магчымасці атрымаць аб'ектыўную, актуальную і карысную інфармацыю! Падпішыце іх на рассылку Dzedzich week-news!

Падпісаць сяброў можна самастойна на сайце www.dzedzich.org, альбо даслаць іх e-mail на адрас dzedzich@dzedzich.org.

Калі вы падпісваеце сябра самастойна, не забудзьце даслаць ліст з пазначэннем падпісаных вамі адрасоў і вашага кантактнага тэлефона.

Усіх нас аб'ядноўвае адна вялікая мэта – мы хочам бачыць сваю краіну дэмакратычнай і робім усё дзеля гэтага.

Увесь гэты час ідзе няспынны працэс: да нас звяртаюцца новыя людзі, лепшыя з іх, найбольш адданыя, застаюцца з намі. Але мы бачым: усё тое, што мы робім, адбываецца ў вельмі абмежаваным коле. Улада заганяе тых, хто з ёю нязгодны, у нейкую рэзервацыю, пазбаўляючы магчымасці данесці свае думкі да шырокіх колаў грамадства, да цябе, шануюны чытач. Не дапускае на ТБ, зачыняе незалежныя выданні, кідае ў турмы найбольш актыўных (а, значыць, небяспечных). Некаторыя з дзеячоў апазіцыі проста зніклі 5 гадоў таму, і следства аб іх знікненні спыненае. У такіх умовах мы не можам быць пасіўнымі.

Падчас апошніх выбараў і рэферэндуму (ды, нават, і значна раней) мы пераканаліся, што для нашай улады не існуе ніякіх маральна-этычных прынцыпаў і норм.

За ўвесь час нашага існавання ўлада глядзела на нас грэбліва-пагардліва: ну арганізоўваюць сабе актыўныя праекты-семінары-сустрэчы, ну выдаюць сабе газеты, ну ёсць у іх сайт – ну і няхай сабе трапечуцца, гатуюцца ў сваім катле. Але мы хочам выпіць з гэтага "катла" і данесці інфармацыю аб тым, што адбываецца, да ўсіх, каго гэта тычыцца. І мы спадзяемся, што ты, неабякавы чалавечка, зможаш нам у гэтым дапамагчы!

Больш падрабязна пра нас, нашу гісторыю і дзейнасць ты можаш даведацца на сайце www.dzedzich.org. Калі хочаш нам што-небудзь сказаць, мыль на dzedzich@tut.by, альбо пакінь сваё слова ў "гасціўні".

Dzedzich week-news

КУПЛЯЙ БЕЛАРУСКАЕ?

ЛЕТА НА БЕЛАРУСІ ПРАЙШЛО ПАД СЦЯГАМ БАРАЦЬБЫ З УРАДЖАЕМ І ЗАМЕЖНЫМІ ЦЫГАРЭТАМІ.

Справа ў тым, што замежныя цыгарэты ўвоззяцца ў краіну толькі з распараджэння ўрада, які дазволіў у мінулым годзе выпаліць 3,6 мільярда штук небеларускіх цыгарэт. У гэтым годзе квоту зменшылі больш чым у два разы. Толькі аб гэтым, відаць у гарачыні ўборачнай кампаніі, забылі паведаміць нам з вамі. А таму, за 6 месяцаў усю выдзеленую палутарамільённую квоту беларусы выпалілі, у сувязі з чым напрыканцы чэрвеня і ўзнік дэфіцыт замежных цыгарэт.

Каб пазбегнуць масавых незадаволенняў, урад вырашыў аказаць нам ласку і дазволіць увезці ў краіну яшчэ 500 мільёнаў штук замежных цыгарэт, ад якіх праз месяц засталіся толькі ўспаміны.

У сярэдзіне лета з вулічных шапікаў і крам зніклі замежныя цыгарэты маркі L&M і West, якія з'яўляліся асноўнымі канкурэнтамі айчынай табачнай прадукцыі па прычыне адносна невысокага кошту і надзвычайнай якасці. Прадугледжваецца, што аматары дадзеных марак павінны перайсці на новы прадукт Гарадзенскай тытунёвай фабрыкі: "Мінск золотой", "Премьер-люкс" і "Магнат-люкс".

Па словах загадчыка кіравання арганізацыі спажывецкага рынку тавараў Любові Язэпчык, дадзеныя маркі беларускіх цыгарэт адносяцца да т.зв. высокакоштнага сегмента рынку, а па сваіх якасных характарыстыках здольныя ў будучыні замяніць L&M і West. Сёння на Гарадзенскай тытунёвай фабрыцы выпускаюцца цыгарэты маркі Alliance, а СП "Табак-Інвест" рэалізуе выпуск цыгарэт Monte Carlo і Magna, што, як лічыць

ца, па якасці не саступаюць замежным цыгарэтам кампаніі Філіп Морыс. Менавіта з гэтым звязана тое, што цыгарэты дадзеных марак больш не будуць пастаўляцца ў Рэспубліку Беларусь, прынамсі, па афіцыйных каналах.

Аднак паўстае пытанне: "Чаму айчынным цыгарэтам, са слоў вытворцаў, аналагічныя па якасці замежным, саступаюць апошнім?"

Акрамя гэтага, плануецца наладзіць на базе айчынных вытворцаў сумесны з замежнымі кампаніямі выпуск нібыта імпартажных цыгарэт.

Ну а пакуль гэты праект застаецца толькі на паперы, айчынным вытворцы імкнуча наблізіцца да замежных аналагаў калі не па якасці, дык па знешнім выглядзе. Відаць, многія заўважылі, што некаторыя пачкі айчынных цыгарэт надта нагадваюць папулярныя замежныя маркі, такія як Давідаф, Мальбара або Парламент.

З лёгкасцю можна прадказаць, што прынятае пастанаўленне аб увядзенні квот найлепшым чынам паўплывае на развіццё нелегальнага цыгарэтнага рынку, які ў выглядзе бабук з семечкамі і сёння працвітае на кожным прыпынку. У дадатак да сказанага застаецца звярнуць увагу на тое, што прыняццё пастанаўлення аб квотах парушае і правільны спажывецкі стварэе манаполію на права рэалізацыі якой-небудзь маркі тавара. Калі так пойдзе і далей, то пад дэвізам "Купляй беларускае" ў краіну забаронаць імпартаваць усіх тавараў, якія выпускаюцца на айчынных заводах. І будзе чакаць нас светлая будучыня ў касаваротках "а-ля Лукашэнка ў час жніва" і трактар "Беларус" замест BMW.

Андрэй ЛЯЎЧУК

"МЕНСКАЕ БАСОВІШЧА"

29 жніўня ў менскім клубе "Рэактар" адбыўся традыцыйны фест "Рок пасля вакацыяў". Упершыню на адной сталічнай пляцоўцы выступалі адразу пяць пераможцаў "Басовішча" розных гадоў: гурты "POSTSCRIPTUM", "PARTY-ZONE", "Indiga", "Тарпач" і сёлетні пераможца – магілёўскі гурт "Таварыш Маўзер". У якасці гасцей выступалі "Зьмяя", "Сьцяна" і цікавы гурт з польскага Вроцлава – "Sidhartha".

Год таму "Року пасля вакацыяў" не было накіравана адбыцца: за гадзіну да пачатку саўндчэка ў клуб "Бліндаж", дзе меўся прайсці фест, патэлефанавалі і "параілі" канцэрт не праводзіць. Тады не пашанцавала музыкам зачыненага коласайскага ліцэя, якія прэзентавалі альбом "Веру ў цябе/Я люблю ліцэй!", а таксама гурту "Тарпач". Сёлета, на шчасце, ніхто не перашкодзіў "тарпачам" быць пачутымі – гурт з поспехам прэзентаваў дэбютны альбом "Усё будзе...", запісаны на беластоцкай студыі "Рэмбрант" у якасці прыза за перамогу на "Басовішчы-2004".

Канцэрт атрымаўся гучным і яркім. "POSTSCRIPTUM" і "Зьмяя" распачалі праграму, берасцейскія "сьценкі" падхапілі эстафету, а ўжо пад палымяны польскі рэгі-ска-панк ад гурту "Sidhartha" не танчылі, пэўна, толькі сек'юрыці. Далей – болей. Моцны і надрыўны драйв падараваў глядачам "Таварыш Маўзер", а пасля выступу "Indiga" прыліпкі Русі і Ко заклікалі музыкаў на сцэну нават калі ўжо рыхтаваўся да выступу "PARTYZONE". Пасля канцэрту Руся прызналася, што ёй было неак нязручна перад "партызонамі", якіх танцпол сустрэў крыкамі "IN-DI-GA!"

Русу пад фестам падвёў "Тарпач". "Усё будзе добра!" – гучала з вуснаў вакалісткі Святланы, гучала моцна, сцвярдзальна і аптымістычна. Пасля такіх канцэртаў вера і надзея ў тое, што Беларусь жыве і што усё сапраўды будзе добра, становіцца ўсё больш непарушальнай.

Вера ЯРОМАВА

P.S. Набыць дэбютны альбом гурта "Тарпач" можна ў музычным адзеле ЦУМА.

ОДНОЙ РУКОЙ СТАТЬЮ СТРОЧИЛ...

В РОССИЙСКИХ СМИ — В ГАЗЕТАХ И НА ТВ — ДОВОЛЬНО МНОГО ВНИМАНИЯ УДЕЛЯЕТСЯ ТОМУ, ЧТО ПРОИСХОДИТ В НАШЕЙ СТРАНЕ (ВСЕ-ТАКИ СОЮЗНОЕ ГОСУДАРСТВО СТРОИТСЯ УЖЕ КОТОРЫЙ ГОД). НО ЧАСТО ИХ ОСВЕЩЕНИЕ ВЫЗЫВАЕТ ГНЕВ БЕЛОРУССКИХ ВЛАСТЕЙ. ОСОБЕННО ОНИ НЕДОВОЛЬНО КРИТИЧНЫМИ РЕПОРТАЖАМИ НА ФЕДЕРАЛЬНЫХ РОССИЙСКИХ ТЕЛЕКАНАЛАХ И СТАТЬЯМИ В ИЗВЕСТНЫХ МОСКОВСКИХ ГАЗЕТАХ.

Время от времени в ответ даже принимают заявления-отповеди. Например, весной посольство Беларуси в России выразило "глубокое сожаление и серьезную озабоченность по поводу тенденциозной направленности и провокационного характера" статьи "Забятая республика" известного российского политолога Сергея Караганова в "Российской газете" о развитии ситуации в Беларуси.

Мол, "многие факты, изложенные Карагановым, просто не соответствуют действительности" и вбивают клин в белорусско-российские отношения. По мнению белорусских дипломатов в Москве, данная статья содержала "немало высокомерных, оскорбительных выпадов" по отношению к союзному России государству.

Эта статья Караганова на самом деле резкая. "Белорусский режим восстановил институт политзаключенных, узников совести, — писал российский политолог. — Их сажают по абсолютно смехотворным обвинениям. Это бывшие министры, послы, журналисты".

Кроме того, "людей, распространяющих несанкционированные печатные издания политического содержания, регулярно арестовывают, избивают. Одна за другой уничтожаются партии. Независимую прессу отказываются печатать и официально запрещают распространять. До сих пор скрывается правда об "исчезнувших" политиках и журналистах, находившихся в оппозиции режиму. Из оставшихся (и вытесняемых) передач российского телевидения вычищается вся не нравящаяся официальному Минску политическая информация".

Зато провинциальной прессой, для журналистов которой регулярно организуются ознакомительные поездки в Беларусь, официальный Минск доволен. Там белорусские порядки в основном нахваливают. Но одновременно допускается "немало высокомерных, оскорбительных выпадов" в адрес всего белорусского народа.

Пример — статья "Про Лукашенко все врут!" журналиста газеты "Ежедневные новости" из Владивостока Сергея Корнилова, который убедился в этом сам, "прожив более года в стране победившего социализма".

Беларусь очаровала автора: "Сразу скажу, что увиденное мной в Беларуси заметно отличается от той картинке, которая складывается в голове российского обывателя, регулярно потребляющего новости российских СМИ. Никаких ужасов "режима Лукашенко" я не увидел. Напротив, Беларусь оказалась очень спокойной, комфортной и удобной для жизни страной, где проводится крайне осторожная политика перехода от социализма к капитализму, народ уверен в завтрашнем дне, а правительство делает все, чтобы защитить своих граждан от социальных катаклизмов".

Журналист хвалит ухоженные белорусские хаты, хорошие дороги и прочие преимущества белорусской действительности перед российской. Особенно же ему по душе русскоязычность нашей страны. Но при этом россиянин в пошлом стиле юмористических передач на российских телеканалах изгаляется над белорусским языком.

Позволю себе процитировать внушительный кусок этого лингвохамства:

"Вообще, смешнее белорусского языка для русского уха ничего нет, даже украинский здесь не конкурент. На железнодорожном вокзале, помимо русскоязычной надписи, красуется белорусский эквивалент: "Чыгуначный вакзал". Оказывается, железная дорога по-белорусски — "чыгунка". Вспоминается, что и в России 200 лет назад железную дорогу тоже называли чугункой. Это говорит о крайнем консерватизме белорусского языка: он наиболее близок к старославянскому, и его лексика порой повторяет лексику древнерусских летописей.

Детское состояние языка, законсервированного в белорусском Полесье, создает у русских ощущение, что белорусы, говорящие на родном языке, просто балуются. У меня случались животные колики, когда я наткнулся в белорусской столице на вывески типа: "Тэатр Лялек" (Театр кукол), "Тэатр Юнага Гледача" (Театр юного зрителя), "Дитячы Цацкі" (Детские игрушки), "Напои" (Соки). Некоторые вещи вводили в восторг и ступор одновременно, например: "Хутка и Смачна" (Быстро и вкусно) — обычная надпись на минских кафе, "Мыльные Бурбалки" — продажа мыльных пузырей в "Дитячьем Парке". Или вот объявление в транспорте: "Наступный прыпынок —

"Акадэмія Навук" ("Следующая остановка — Академия наук").

И в дальнейшем образцы белорусской грамматики, попадавшие на глаза, поражали несоответствием нашему правописанию и казались глумлением двоечника над русским языком. "Маляко", "Мяса", "Прадукты" — читал я вывески и думал о том, как легко учиться в белорусской школе. Позже, углубившись в белорусские лингвистические дебри, я вдруг подумал: "Что мне это все напоминает?" И, только после того как я обнаружил на магазине мебели крупные буквы "Мэбля", я вдруг понял, что именно.

Да белорусский язык — язык международного общения пацанков! Орфография знаменитого ресурса "Удафф.ком" — это ведь точная калька с белорусского языка. Окончательно я убедился в своей теории, когда обнаружил, что в белорусском языке глаголы типа "старацца", "целовацца" и, извините, "сношацца" пишутся именно так — через два "ц". Как это и принято на самом знаменитом ресурсе русского "факрунета".

Полагаю, у посольства Беларуси в Москве есть абсолютный повод выразить "глубокое сожаление и серьезную озабоченность по поводу...".

Кстати, к этой статье есть и комментарий редакции владивостокских "Ежедневных новостей". В нем дежурно говорится, что ее мнение "может не совпадать с мнением автора". Но отнюдь не в том, что касается языкового вопроса, а на предмет того, так ли все хорошо в Беларуси. Причем этот Корнилов назван трезвомыслящим и критичным человеком. Но критика-то касалась только белорусского языка!

Причем критика эта просто-напросто глупая! Нужно называть вещи своими именами. Потому что это — даже не неудачный стиб (поприкалываться, покаламбурить при желании можно с любого языка, хотя здесь очень легко переступить черту приличия). Но сатирические упражнения Корнилова — откровенное неуважение и великодержавное хамство.

Ладно бы, если бы данный случай был личной морально-интеллектуальной проблемой владивостокского журналиста. Все гораздо хуже.

Во-первых, это демонстрирует имперский подход к интеграции с Беларусью не только кремлевских властей, но и простых россиян. Не всех, но многих.

Во-вторых, это следствие отношения к белорусскому языку наших властей. Чтобы твой язык уважали другие — уважай его сам. И кстати, предвзятое уничтожение беломовы, Корнилов с удовольствием отмечает, что "президент Лукашенко, выступая по национальному телевидению, всегда говорит только по-русски, так что Беларусь остается самым близким к России государством во всех смыслах".

Кірыл ПАЗНЯК
(www.naviny.by)

ГІСТАРЫЧНЫ КАЛЯНДАР

1 ВЕРАСНЯ

Пачатак новага навучальнага года. Яшчэ 1 верасня 1906 года ў Вільні выйшла першая легальная беларуская газета "Наша доля".

10 ВЕРАСНЯ

У 1929 г. нарадзіўся беларускі кампазітар **Яўген Глебаў**. Ягоныя балеты "Альпійская балада", "Тыль Уленшпігель", "Маленькі прынц" мелі прызнанне ў шмат якіх краінах свету. Пісаў таксама музыку да кінафільмаў. Пэўна, шмат хто запомніў ягоныя мелодыі з фільма "Дзікае паляванне караля Стаха" паводле аповесці Уладзіміра Караткевіча.

15 ВЕРАСНЯ

У гэты дзень у 1068 годзе ў Кіеве незадаволеныя палітыкай Ізяслава гараджане падымаюць паўстанне, вызваляюць з вязніцы папулярнага ў народзе Усяслава і садзяць яго на кіеўскі пасад. **Усяслаў** — адзін з галоўных персанажаў беларускай гісторыі, полацкі князь, прызваны Чарадзеям за тое, што, нібыта, мог абяртацца ваўком.

А падставай таму — ягоны глыбокі патрыятызм. Нават будучы кіеўскім князем, ён быццам бы, абяртаўся ваўком і ўцякаў у Полацк. Усяслаў увесь час імкнуўся пашырыць абшары крывіцкіх земляў, нападаў на Пскоў, захопліваў Ноўгарад.

Падчас бітвы на Нямізе пацярпеў паразу ад Яраславічаў, тады яго захапілі ў палон і пасадылі ў кіеўскую турму, адкуль пасля ён быў вызвалены жыхарамі Кіева. Аднак доўга на кіеўскім пасадзе Усяслаў не затрымаўся — вярнуўся ў Полацк і працягваў свае захопніцкія войны, зноў на Ноўгарад ішоў, захопліваў Смаленск...

І ў гісторыі застаўся вельмі светлым станючым персанажам — рашучым, разумным і энергічным — сапраўдным Чарадзеям.

20 ВЕРАСНЯ

У 1903 годзе нарадзілася **Наталля Арсеннева**, слянская беларуская паэтка. А прыйшла яна ў наш свет у далёкім каўказскім Баку. У ейным радаводзе па жаночай лініі ёсць і расейскі паэт Лермантаў. Наталлі Арсенневай выпаў нялёгкі, а часам і трагічны лёс. Заўчасна страціла яна і мужа, і сваіх дзяцей.

Як жонка палоннага польскага афіцэра, між іншым, Францішка Кушала, была выслана ў Казахстан. Цудам ёй ўдалося вярнуцца ў Беларусь, у акупаваны тады немцамі Менск.

Тут працавала ў "Беларускай газеце". Пад немцамі адбыліся і прэміеры оперы Арсенневай — "Усяслаў Чарадзеі" і "Лясное возера". У 1944-м выехала на чужыну. Спачатку ў Нямеччыну, а затым у Амерыку. Праз усё сваё жыццё пранесла яна гарачую любоў да Беларусі і нянавісць да вайны.

Яе верш "Магутны Божа" ўважаецца цяпер за беларускі рэлігійны гімн.

Па ўсім свеце пры ягоных словах беларусы схіляюць галовы і крываюць надзеяй.

ВОЙСКА БЕЛАРУСКАЕ

ТЭЗАЎРУС

АДНОЙ З НАЙМЕНЕЙ АСВОЕННЫХ БЕЛАРУСКАЙ МОВАЮ АБЛАСЦЕЙ ЁСЦЬ ВАЙСКОВАЯ СПРАВА. ДЗІВІЦЦА ТУТ НЯМА ЧАГО – ПАТРЭБА Ў СВАЁЙ ВАЙСКОВАЙ ТЭРМІНАЛОГІЇ ЁСЦЬ АДНО ТАДЫ, КАЛІ Ў НАРОДА ЁСЦЬ СВАЁ ВОЙСКА.

На жаль, стагоддзямі з нашага стала жыў чужы салдат. Мабыць, мы нагэтулькі прызвычаліся да такога стану рэчаў, што нам неяк дзіўна чуць, напрыклад, каманду па-беларуску. Вось па-расейску або папольску (не кажучы ўжо пра нямецкую мову) — гэта сапраўды гучыць!

Але... вось ужо маем сваю дзяржаву. Акупацыі Беларусі суседняга краі, здаецца, бліжэйшым часам не плануецца, так што службыць беларускім хлопцам пакуль у сваім войску. А як так, то трэба і свая вайсковая тэрміналогія, якая патрабуе распрацоўкі. Бо, пагадзіцеся, неяк дзіўна чытаць у мастацкіх творах, як лейтэнант звяртаецца да маёра "Добры дзень!" (не пісаць жа пісьменніку "Здравія жалаю!")

Унёскам у гэту распрацоўку ёсць "Кароткі расейска-беларускі вайсковы слоўнік" Станіслава Судніка (выд-ва "Тэхналогія", Мн. 1993). Як прынаецца сам аўтар, апіраўся ён часткова на дагэтуль незапатрабаваныя напрацоўкі, а часткова звяртаўся і да ўтварэння неалагізмаў. У выніку мы маем невялічкага аб'ёму слоўнічак, які, аднак, утрымлівае шмат цікавага матэрыялу. Увесь слоўнік, вядома, тут нельга разгледзець, ды і непатрэбна. Лепей звярнуць увагу на найбольш цікавыя словы і выразы. (Што тут цікавага? Толькі не кажыце, што вам зусім не цікава, як будзе па-беларуску "Смирно!")

У назвах падаваных ў слоўніку вайсковых званняў (у слоўніку — годнасцяў) сюрпрызаў амаль няма, хіба што побач з ужываннем годнасцяў "лейтэнант" і "старшы лейтэнант", рэкамендуецца ўжываць адпаведна "падаручнік" і "паручнік". Таксама замест "радавы", слоўнік падае "шэраговы", але апошнім часам у друку часцей ужываецца форма "шараговец", якую, мабыць, трэба прызнаць больш удалай і "збеларусізаванай". "Прысвоение воинского звания" і "разжаловать" — у слоўніку адпаведна "наданне вайскавай годнасці" і "пазбавіць годнасці". "Отдать честь" — "выказаць пашану".

Шмат новай тэрміналогіі ў назвах злучэнняў, падраздзяленняў і пад.: "взвод" — "звяз", "гарнизон" — "залога, гарнизон", "отделение" — "дружына", "отряд" — "атрад" (вось гэты русіцызм трэба было б перакласці як "аддзел"), "подразделение" — "падрадзел", "экипаж" — "залога", "эшелон (группа войск)" — "стадыя".

Да цікавых перакладаў, якія нельга залічыць да тэрмінаў можна аднесці: "выхлопной газ" — "выкідны газ", "вежа" — "тычка" (падумайце, калі будзе час, як перакласці "историческая вежа"), "груз" — "груз, ладунак" (можна было б дадаць "цяжар"), "дублирование" — "дубляж" (здаецца, гэтае слова ад перакладу не загучала больш па-беларуску), "палатка" — "палатка, намёт" (чым паланізм леп-

шы за русіцызм не ясна. Зусім па-беларуску было б "будан"), а таксама "управляемый" — "кіроўны", "помехи" — "замінкі".

Найбольшая група "цікавых" слоў — вайсковыя тэрміны. На тое і слоўнік гэты рабіўся. Тут таксама шмат добрых слоў, напрыклад, вусцінае слова "барражирование" ў перакладзе зрабілася проста "патруляваннем", а "бомбардировщик" ператварыўся ў "бамбавальнік" (пазбавіўся нехарактэрнага суфіксу "шчык"). Словам "ладунак" перакладаецца не толькі "груз", але і "боепрыпасы", і "выкладка", што, мабыць, не вельмі добра. Побач з нямецкім словам "гільза" (Huelle) прапануецца ўжываць "набойніца" — добрая прапанова. Слова "гимнастёрка" чамусьці перакла-

Фота: ByMedia.net

даецца як "кашуля, вайсковая кашуля", а не як "блюза". Слова "гусеница", "гусеничная лента", перакладаюцца як "трак", "тракавы пас". Вельмі ўдалы пераклад слова "ёж" (інж.) — "рагач", якое яшчэ мае значэнне "ражон, сукаваты кол" — неалагізм утвораны паводле аналогіі. Таксама вельмі ўдала перакладзена слова "вещевой мешок" — "хатуль", праўда падаецца і не вельмі патрэбны вярнянт "заплетная торба". Для слова "лагерь" прапануецца два словы: "лагер" і "табар" — другое яўна лепшае. Крыху безаблічнае слова "нашыўка" прапануецца як адпаведнік "петліце". Мне даводзілася сустракаць і "армацюра" (на жаль, не ведаю этымалогіі). "Орденские планки" — "ордэнская ліштва" (першапачаткова слова значыла "тое, чым нешта абшыта"). "Противогаз" — "газаахоўнік".

Але годзе пра словы. Той, каму цікава, сам возьме пагортаць гэту кніжачку. На заедкі хай будзь некаторыя каманды і камандныя словы з гэтага слоўніка, змешчаныя ў дадатку. "Смирно!" па-беларуску гучыць як "Зважай!", "Равняйся!" — "Раўнуй!", а "Смирно, равнение направо! (налево, на сярэдзіну)" — "Права (лева, фронт) — Зважай!". Не пераблытайце каманды "Роскід!" і "Росступ!" — першая значыць "Разойдись", а другая — "Разомкнись". "Вольно!" — "Спаволь!" У адказ на загад салдат павінен адказаць "Рэй!". "Руш!", саршэнна панятна, гэта "Марш!". І толькі каманду "Адбой!" не трэба тлумачыць.

Гэты слоўнік — добры пачатак. Але гэтая праца не павінна застацца лабараторным эксперыментам. Мы не можа іх зрамець, ці ўдалыя гэтыя тэрміны, без вопыту іх прымянення на практыцы.

Ніхто не задумваўся, чаму нават на прыдуманым Лукашэнкам гербе ёсць надпіс толькі па-беларуску? Бо колькі б мы не мелі моў дзяржаўных, нацыянальных толькі адна. І ў нашым войску як атрыбуце нашай незалежнасці, нацыянальнай мове самае месца.

Юрка АГІЕВІЧ

НЯСЦЁРТЫЯ СЛЯДЫ ПАГАНСТВА

Ужо больш за тысячу гадоў, як на нашу зямлю прыйшло хрысціянства. Прыйшло яно, вядома, не на парожняе месца. На жаль, мы не ведаем дакладна, якія культы і вераванні былі ў нашых далёкіх прашчурай, бо засталіся ад іх адно нялічныя артэфакты і сляды ў фальклоры. Але засталіся! Сведчанямі паганскай мінуласці ёсць і курганы, раскіданыя па нашай зямлі, прычым гэта, звычайна, культавыя пахаванні, але не заўсёды.

Адзін з такіх курганаў апісаны зборнікам і даследчыкам беларускай этнаграфіі (і, дарэчы, аўтарам першай граматыкі беларускай мовы, якую, аднак, царскі ўрад не дазволіў надрукаваць) беларусам Паўлам Шпілеўскім у літаратурна-краязнаўчым начырку "Падарожжа па Палессі і Беларускам краі" (1853–1854). Гэты курган цікавы тым, што ён месціўся на тэрыторыі сучаснага Берасця, у парку за помнікам памежнікам на скрыжаванні вуліц, якія сёння маюць назвы Машэрава і Леніна.

У часе, калі пісаўся начырк, Берасце было крыху на іншым месцы, таму аўтар піша не аб самім горадзе, а аб Кобрынскім перадмесці Берасця. Курган быў тады вядомай "археалагічнай рэдкасцю", пра якую Павел Шпілеўскі шмат разоў чуў у Менску і ў Варшаве. У начырку ён апісваеца як "вялізны курган на правым беразе Мухаўца, акружаны чысленымі насыпнымі капцамі і напоўнены дзіўнай формы камянямі".

У сярэдзіне XIX стагоддзя яшчэ бытавалі народныя паданні, паводле якіх гэты курган – астава старавечнага паганскага капішча (хутчэй за ўсё яцвяжскага) багавіцы Мажанны, памяць пра якую

яшчэ захоўвалася ў песнях і легендах жыхароў тагачаснай Гарадзенскай губерні. Быццам бы вакол гэтага кургана быў вялікі густы лес і раскіданы нейкія нібыта абчасаныя камяні з выразнымі фігуркамі, аблітвыя крывёй. Але калі ссеклі гэты лес, то просты люд, што жыў яшчэ на тым баку Мухаўца, поўны яшчэ прымхлівых паганскіх успамінаў, сабраў усе гэтыя камяні ў адным месцы, дзе было капішча Мажанны.

Тое ж паданне цвердзіць, быццам захаваліся сляды крыві ахвяраў гэтаму крываваму боству на камянях. Але Шпілеўскі не змог правесці гэта паданне: ён не знайшоў камянёў; прычына гэтага была ў тым, што нібыта ўсе яны ляжаць унутры кургана. Дый у часах Шпілеўскага і сам курган і капцы прынялі выгляд зусім не міфалагічны і атрымалі празічнае прызначэнне: вакол кургана і капцоў пасадзілі парк; галоўны, вялікі курган быў ператвораны "ў нейкі Парнас з пакручастымі, спіралепадобнымі дарожкамі, абсаджанымі кветкамі і маленькімі дрэўкамі". Астачы паганства праяўляліся ў тым, што каля парка (а да паўстання парка – на самім кургане) 26 лістапада паводле старога стылю адбываліся нейкія святкаванні. Ці не былі яны водгукам старога культу, які ў часе супаў з днём святога Юр'я?

Каму гэта трэба цяпер? Ну, гісторыя ёсць гісторыя. Яна не пачынаецца ад Кастрычніцкай рэвалюцыі (гісторыя ўвогуле і гісторыя Берасця ў прыватнасці). Хоць на дзень горада мы і прывыклі глядзець салюты, куды больш эфектна было б (раз ужо ў нас няма святога патрона горада) спырснуць крывёю ахвяраў некалькі камянёў на чэсць Мажанны.

Юрка АГЕВІЧ

АНІМІЗМ У ВЕРАВАННЯХ БЕЛАРУСАЎ

У мінулым нумары мы разглядалі працэс асэнсавання нашымі продкамі знешняга свету, які праяўляўся ў пераносе якасцей чалавека на знешнія прадметы – т.зв. фетышызм. Побач з дадзенай з'явай у нашых прашчурай адбываліся і іншыя працэсы, адзін з якіх антрапологі называюць анімізмам.

Сутнасць гэтага працэсу заключаецца ў тым, што чалавек і ўсе прадметы, якія знаходзяцца побач, маюць падвоеную натуру: яны складаюцца з бачнага слою, за якім схавана нешта няўлоўнае, нерэальнае, аднак непаруйна звязанае з існаваннем чалавека, яго поспехам і дабрабытам. Адбіткі анімістычнага ладу мыслена захаваліся і па сённяшні дзень – гэта, найперш, уяўленні аб сне, душы і жыцці пасля смерці.

Нашыя продкі верылі ў тое, што душа пад час сну выходзіць з цела і наведвае розныя месцы, у тым ліку і тыя, якія з'яўляюцца недаступнымі для чалавека, напрыклад, свет памерлых. У фальклорных паданнях можна знайсці выпадкі, калі душа нібыта выцягваецца з рота чалавека ў выглядзе нябачнай стужкі, якая адным канцом застаецца ў чалавеку, а другім можа наведваць тыя месцы, якія жадае.

Сны, паводле старажытных вераванняў нашых продкаў, – гэта трызненні душы падчас падарожжаў. Найбольшую цікавасць уяўляюць незвязаныя сны, якія надта складана патлумачыць. Беларусы верылі, што калі пачынаецца такі сон, то чалавек трэба ўзяць за мезенец і, пагладжваючы рукой, задаваць яму пытанні. "н будзе адказваць звязна і лагічна і не зможа сказаць няпраўду.

Асобнае месца ў вераваннях прашчурай займала душа. Згодна з фальклорнымі паданнямі душа ўяўляе сабой нешта матэрыяльнае. Паводле тлумачэнняў "дух" – пара (як у лазні), якая можа змяняць сваю форму і прымаць розны выгляд, а калі чалавек памірае, то душа выходзіць праз рот у выглядзе пары. У шматлікіх мясцінах Беларусі і па сёння на пахаваннях каля нябожчыка ставяць на стале талерку з чыстай вадай, а на покуць або каля вакна вешаюць чысты ручнік, каб душа магла памыцца.

Пасля смерці душа чалавека не адразу пераходзіць у свет памерлых. Паводле вераванняў, яна яшчэ сорок дзён застаецца ў родных мясцінах. Пасля гэтага тэрміну душа накіроўваецца або ў рай, або ў пекла. Аднак захаваліся сведчанні, паводле якіх душа пасля смерці можа заставацца і на зямлі, адбываючы сваю "пакуту". У такім выпадку яна пасяляецца ў дрэва (такое дрэва пачынае скрыпець), у жывёліну або ў чалавека. Прычым чалавек, у якім пасялілася іншая душа, вымушаны пакутаваць так доўга, пакуль гэтая душа не выкупіць сваіх грахоў.

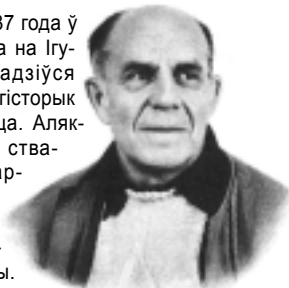
Такім чынам, бачна, што старажытныя анімістычныя вераванні беларусаў уяўлялі сабой даволі разгалінаваны і складаны працэс светаўспрымання, які адбіўся на паўсядзённым жыцці. Прычым, калі ўважліва прыглядзецца, то і ў сённяшніх умовах агульнай глабалізацыі і кампутарызацыі можна заўважыць шмат слядоў ад тых перакананняў, якія дапаўнялі і ўзбагачалі жыццё нашых дзядоў.

Андрэй ЛЯЎЧУК

ГІСТАРЫЧНЫ КАЛЕНДАР

20 ВЕРАСНЯ

20 верасня 1937 года ў вёсцы Машчаліна на Гуманшчыне нарадзіўся **Аляксей Каўка**, гісторык і літаратуразнаўца. Аляксей Каўка быў і стваральнікам, і старшынёй Маскоўскага таварыства беларускай культуры імя Скарыны.

Таксама 20 верасня, але ў 1943 годзе, у вёсцы Нівы на Бярозаўшчыне нарадзілася **Ніна Мацяш**, наша выдатная перакладчыца і паэтка. Дзякуючы яе перакладам, беларусы адкрылі для сябе багата твораў французскай літаратуры. Паэтка Ніна Мацяш вядомая як мастачка інтымнай лірыкі і дзіцячай літаратуры. Яе п'есы для менскага Тэатра лялек сталі ўжо нацыянальнай класікай.

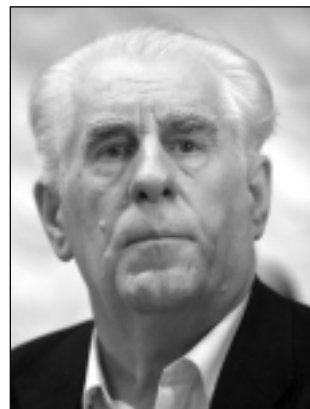
27 ВЕРАСНЯ

27 верасня 1944 года памёр **Канстанцін Быліч**, акцёр нацыянальнага Купалаўскага тэатра. Выглядае, што з усіх катэгорыяў твораў акцёрам шанцавала найменш. Бо публіцы застаецца толькі верыць у іхні талент паводле ўскосных сведчанняў — апісанняў ігры на сцэне і фотаздымкаў.

Магчыма, сённяшняе пакаленне акцёраў застанецца ў памяці больш трывала дзякуючы відэазапісу спектакляў. Што да Канстанціна Быліча, які верагодна цалкам заслужана быў Заслужаным артыстам Беларусі, дык мы ніколі не пабачым яго ў ролі Андрэя ў галубоўскіх "Плытагонах", Кастуся Каліноўскага ў спектаклі паводле аднайменнай п'есы Мірвіча ці Фердынанда ў "Каварстве і любові" Шылера.

30 ВЕРАСНЯ

30 верасня 1991 года прысудзілі нарэшце званне народнага паэта Беларусі **Нілу Гілевічу**. Як толькі гэта здарылася, спадар Гілевіч разразаўся артыкулам пра тое, што трэба "падвесці рысу" і болей звання "народны паэт" не прысвойваць.

Маўляў, паэты цяпер пайшлі слабаватыя і занадта іх шмат, таму не трэба прафанаваць святое званне.

А роўна праз год, 30 верасня 1992 года, народным паэтам стаў **Рыгор Барадупін**.

30 верасня 1885г. дзверы Варшаўскай турмы зачыніліся за спіноў **Марыі Багушэвіч**... Дваццацігадовая дзяўчына развіталася са свабодай назаўсёды. Беларуская рэвалюцыянерка Марыя Багушэвіч нарадзілася ў вёсцы Цяперка, што каля Клецка, узначальвала дапаможную арганізацыю Таварыства Чырвонага Крыжа. Пасля арышту кіраўніцтва партыі «Пралетарыят» арыштоўваюць і Марыю. Яна правяла два гады ў Варшаўскай цытадэлі, адкуль пасля была выслана ў Сібір, дзе і памерла ў Краснаярскай перасыльнай турме.

ТАК АГЕНЬЧЫК ЗГАСАЕ...

МАЛАДЫЯ ГАЛАСЫ

Мы працягваем змяшчаць на старонках нашага выдання творы маладых літаратараў, на якія так багата берасцейская зямля. Калі Вы жадаеце атрымаць аб'ектыўную адзнаку сваёй творчасці або проста Вам няма з кім падзяліцца сваімі літаратурнымі дасягненнямі – звяртайцеся да нас. Будзем радыя "прычыніцца" да запальвання новых літаратурных зорак. А пакуль, знаёмцеся:

ЮРЫЙ БАКУР. Студэнт біялагічнага факультэта Берасцейскага дзяржаўнага ўніверсітэта імя А.С.Пушкіна. Сябра грамадскай арганізацыі "Ахова птушак Беларусі". Захапляецца вандроўкамі па дзікіх прыродных кутках Беларусі. Вельмі хоча, каб усе жылі ў шчасці: і людзі, і зверы.

Маё сонца, мае зоры, маё неба – маё гора,
Бо не маю я ні сонца, ні неба:
яны належаць іншым, а я застаюся быць у адзіноце;
яны не даюць мне дыхаць паветрам, што дорыць мне неба;
яны не даюць узяць кроплі святла, што імкнучца ад сонца.
А зоры –

яны вельмі далёка, і мне не дабрацца да іх
без святла і паветра, што падарылі мне сонца і неба,
і я застаюся быць у адзіноце, накрыты цемрай, загнаны ў тупік.
Але зоры мне дапамогуць
змагацца за неба і сонца, за святло і паветра.

РЭФЕРЭНДУМ

Казалі ідзі, тваё слова ўсё вырашае.
Пайшоў, прайграў, усё стала, як быццам,
Змянілася штосьці. Так агеньчык згасе –
Радзіма знікае. Мне хочацца вельмі забыцца
На тое, што будзе, і хочацца верыць:
Яшчэ два гады і зменіцца ўлада,
Але народу падабаецца жыць-існаваць –
Улада гэтаму рада.

КВЕТКІ БУДУЧЫНІ

Недапіта вада, недаедзена ежа,
Недароблены справы, але зроблена сцежа.
Вельмі сумна ісці па касцях амарцельных
І шукаць увесь час свет у кветках белых.
Ты не знойдзеш яго, і няма ў цябе моцы.
І цудоўныя кветкі ты не ўбачыш у аконцы.
Ты жывеш на касцях, на палыненым полі,
Ты жывеш, як у гасцях, у безжыццёвым прасторы.

СВЯТА НЕВЯДОМАЙ ПІСЬМЕННАСЦІ

4 ВЕРАСНЯ КРАІНА Ё ЧАРГОВЫ РАЗ АДЗНАЧЫЛА ДЗЕНЬ БЕЛАРУСКАГА ПІСЬМЕНСТВА. У ГЭТЫМ ГОДЗЕ НЕВЯЛІЧКІ ГАРАДОК КАМЯНЕЦ НА АДЗІН ДЗЕНЬ СТАЎ СТАЛІЦАЙ ГЭТАГА СВЯТА.

Да свята Камянец падрыхтаваўся даволі добра: ранейшы занябданы гарадок цяпер урачыста зіхаецца пабеленымі фасадамі дамоў ды пазаўчора пакладзеным асфальтам.

На ўездзе ў Камянец адразу кінуліся ў вочы расцягнутыя па вуліцах плакаты з урачыстымі надпісамі кшталту: "Зберажэм родную мову для нашчадкаў", "Пакуль будзе жыць мова – будзе жыць народ" і інш. Толькі чамусьці паўсюль крыху падвыпіўшыя людзі каля шматлікіх караоке спявалі выключна расейскія песні альбо весела скакалі, напрыклад, пад Глюкозу. Часам здавалася, што для большасці гэтае свята стала месцам, дзе

можна смачна паесці ды не толькі паесці. Адныя толькі местачковыя бабулькі на ўсё пазіралі з цікаўнасцю, паціху кльпаючы па святочных вуліцах роднага горада.

У гэты дзень у Камянцы можна было набыць усё ад звычайных кошыкаў, драўляных лыжак ды "Пагоняў" розных памераў да лядоўняў "Атлант" і гадавальных кобрынскіх страусаў.

А між тым, на галоўнай плошчы дзяржаўныя выдавецтвы рэкламавалі свае выданні, раздаючы ўсім жадаючым маленькія падарункі ў выглядзе календарыкаў, плакатаў ды асадак з іхнімі лагатыпамі.

На жаль, па-сапраўднаму цікавых кніг белдзяржвыдавецтвамі з кожным годам выдаецца ўсё менш і менш, а новых маладых аўтараў у Беларусі ніхто не ведае, і самыя гэтыя аўтары па боль-

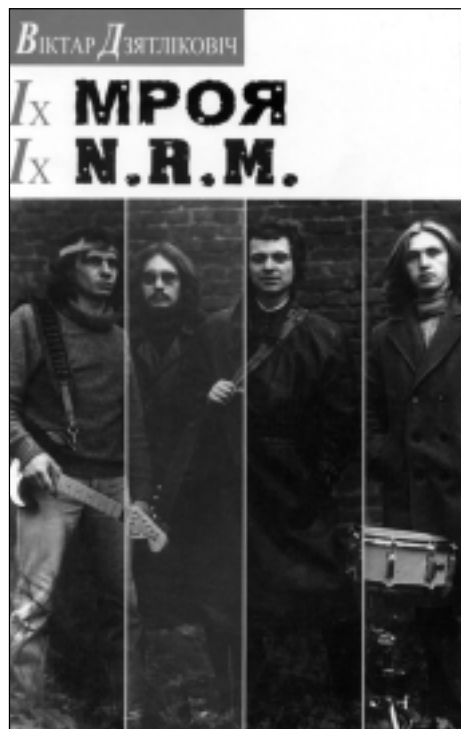
шасці не маюць слова. Не цікавіць народ беларуская кніга – мабыць, таму ў Камянец прыехала так мала гасцей ды пуставалі месцы каля галоўнай святочнай пляцоўкі каля Белай Вежы, а сярод тых, хто быў на свяце, пераважалі каменчкі.

Пад вечар, добра "насвяткаваўшыся", некаторыя асобы ўжо не памяталі што святкуюць – ці то "Дажынікі", ці то Дзень перамогі ў Кастрычніцкай рэвалюцыі.

Усе свята ў Беларусі адбываюцца па адным сцэнары, і не мае розніцы ці гэта Дзень горада, ці Дзень Перамогі, ці Масленіца, бо выступаюць адныя і тыя ж народныя калектывы ды "зоркі беларускай эстрады", а ўсё заканчваецца як заўсёды.

Толькі жоўты дырыжабль з надпісам "Камянец" нетаропка лунаў над старажытным горадам.

Янк@НОВІК

КАЗКІ ПРА N.R.M.

ЦЯПЕР ІХ МОЖНА НЕ ТОЛЬКІ СЛУХАЦЬ, АЛЕ І ЧЫТАЦЬ ПРА ІХ ДЫ ПРА ЁСЦЕ ТОЕ, ШТО ЎЖО ДАЎНО ХАЦЕЎ ВЕДАЦЬ САПРАЎДНЫ ПРЫХІЛЬНІК ТВОРЧАСЦІ МРОІ І N.R.M.

Хто з вас не ведае ці хоць раз у жыцці не спяваў, седзячы каля вогнішча ў лесе альбо каля пад'езда пад гітару "песні пра каханне", "трох чарапах" ці "паветраны шар". Мабыць, і не задумваючыся, адкуль ведае словы, дзе ўпершыню пачуў гэтыя песні.

А між тым гурт, якому належаць гэтыя песні, ужо на працягу дваццаці гадоў спявае іх, знаходзячы ўсё новых і новых прыхільнікаў.

Менавіта N.R.M. (спачатку Мроя) стаў першым сярэд беларускіх музычных гуртоў, пра чью творчасць напісана цэлая кніга пад назвай "Іх МРОЯ. Іх N.R.M.", што выйшла ў шырокі свет напрыканцы лета. Аўтар – журналіст і сябар гурта Віктар Дзятліковіч.

Ды нездарма першымі і ў гэтай справе сталі грамадзяне Незалежнай Рэспублікі Мроі: гурт шмат чаго зрабіў у Беларусі першым. Першым пачаў выдаваць альбомы на дысках, першым запісаў сінгл, ці "самотнік", першым арганізаваў вялікі тур па Беларусі, першым сыграў і запісаў

вялікі акустычны канцэрт і адным з першых зрабіў паўнаватрасны беларускі кліп.

З дапамогай гэтай кнігі і яе галоўных герояў вы адчуеце ўсе тыя цяжкасці, што чакалі Лявона Вольскага і яго сяброў на творчым шляху, даедаецца, яе ствараў гурт, чым жылі яго музыкі, ды як пісаліся альбомы, а з раздзела "GARELKA, DRUGS & SAMAGON" – як адпачывалі, бо "Іх МРОЯ. Іх N.R.M." – гэта не проста сціпная біяграфічная хроніка вядомага гурта, а нават мастацкі твор з захапляльным сюжэтам, інтрыгамі, скандаламі і цудоўным гумарам. N.R.M. – гэта не проста беларускі гурт, а цэлая музычная эпоха ў жыцці нашай краіны, якую вы зноў і зноў перажывеце на старонках гэтай кнігі.

Акрамя цікавых гісторый у кнізе змешчана шмат невядомых і рарытэтных фотаздымкаў, чарнавікі і пачатковыя варыянты, а таксама тэксты амаль усіх песень.

Кніга "Іх Мроя. Іх N.R.M." стала сапраўдным падарункам для ўсіх фанаў N.R.M.

Янк@НОВІК

P.S. Пазнаёміцца з кнігай "Іх МРОЯ. Іх N.R.M." можна ў рэдакцыі «Дзедзіча». Тэлефануйце: 725-15-39 (Андрусь).

МАТЬ, МАТЬ, МАТЬ...

МАТЕРЩИНА – ЧУЛАНЧИК ЛЕКСИКИ

Матерных корней и производных от них относительно мало. Если русский язык насчитывает сотни тысяч общеупотребительных слов, а с учетом специальной и терминологической лексики – миллионы, то матерный словарь – сотня-другая слов. Он очень беден в количественном отношении и, главное, в качественном.

В современной речи у матерной лексики можно обнаружить три основные функции. Одна из них – это выражение сильных эмоций (сюда же входит и брань), вторая – собственно назывная (когда слова используются в их прямом значении для обозначения каких-то предметов или действий). А третья – ее можно было бы назвать "проклядочной" – человек употребляет эти слова без особой нужды, "для связки".

В современных толковых словарях для мата сформировали следующее определение:

"Нецензурная, табуированная, непечатная и т. п. лексика, ряд бранных слов, считающихся крайне грубыми и неприличными, и поему запрещенных в формальной речи. Очень многие матерные слова в разных культурах имеют obscene смысл, т. е. относящийся к половой связи.

Матерщина имеет сильную эмоциональную нагрузку, чаще отрицательную. Ее часто употребляют не в прямом значении, а для выражения чувств, например удивления, восхищения, раздражения, разочарования, оскорбления, и т. п."

МАТ ОПАСЕН ДЛЯ ЗДОРОВЬЯ?

Неожиданное открытие сделал научный руководитель Центра экологического выживания и безопасности Геннадий Чеурин. По его словам, он узнал истинное происхождение нецензурной брани и опытным путем доказал её тлетворное влияние на человеческий организм в быту, сообщает "Екатеринбург Он-Лайн".

Как заявил на пресс-конференции господин Чеурин, мат – это святые слова, которые в древности применялись русскими мужчинами во время проведения обрядов и ритуалов для "вызова родовой силы. Употреблять эти слова можно было лишь 16 дней в году, а потом они были под строжайшим запретом. И когда в наше время мужчины без надобности произносят эти сакральные слова, то это неминуемо ведет к реальной импотенции. А если матерится женщина – она медленно превращается в мужчину".

МАТ И ИСКУССТВО

Исследований по истории нецензурной лексики на протяжении десятков веков не существует. Просто в силу того, что в письменных источниках они практически не фиксировались. Однако, если верить хронике Адама Олеария, в устной речи славян она была распространена довольно широко: "Московиты вечно говорят о сладострастии, постыдных пороках, разврате и

любодеянии их самих или других лиц, рассказывают всякого рода срамные сказки. И тот, кто наиболее сквернословит и отпускает самые неприличные шутки, сопровождая их непристойными телодвижениями, тот и считается у них лучшим и приятнейшим обществом."

Считается, что Пушкин использовал матерные слова в своём творчестве, хотя прижизненных публикаций с матерщиной у него нет.

Некоторые русские писатели предпринимали попытки искоренить мат. Например, изобретая безобидные матозаменители (как сегодня "разгидрит твою волентность" у химиков). Результат бывал разный: от плачевного, до комичного.

Когда Л.Н. Толстой служил в артиллерии (в крымскую кампанию), он стремился извести в батарее матерную ругань и

увещевал солдат: «Ну к чему такие слова говорить, ведь ты этого не делаю, что говоришь, просто, значит, бессмыслицу говоришь, ну скажи, например, елки тебе палки, эх ты, едондер пуп, эх ты, ерфиндер». Солдаты поняли это по-своему: «Вот был у нас офицер, его сиятельство граф Толстой, вот уж матерщинник был, слова просто не скажет, так загибает, что и не выговоришь.»

В СССР цензура достигла своего пика, и услышать или прочесть матерное слово в средствах массовой информации было совершенно невозможно. Например, даже традиционнее более приемлемая "жопа" в дневниках Фаины Раневской заменялась синонимом, либо (частично) многоточием. В современной российской литературе obscenизмы разного уровня встречаются довольно часто. "Пионерами" в открытом использовании подобной лексики считаются советские писатели-диссиденты. Корректоры должны были внимательно вглядываться и в переносы, чтобы не получилось парикма-хер, и т.д.

Сегодня многие издательства ослабили цензуру, и, к примеру, почти все книги популярного Виктора Пелевина содержат ненормативные выражения в оригинальном виде. Также существует целый ряд музыкальных групп панк- и рок-направленности, не брезгающих, а иногда и целиком выстраивающих свои тексты на матерщине ("Ленинград", "Сектор газа", "Красная плесень", "Дай дарогу!"). Телевидение и подавляющее большинство периодических печатных СМИ заменяют часть букв в нецензурных словах на точки или заглушают их специальным звуковым сигналом.

ВСЕ-ТАКИ ТАТАРЫ НЕ ПРИ ЧЕМ...

На раскопках в Великом Новгороде археологи обнаружили две древнерусские берестяные грамоты, содержащие ненормативную лексику. Обе бересты были обнаружены на четырнадцатом Триоцином раскопе, расположенном у Новгородского кремля. По словам обнаружения грамот и по другим признакам они были предварительно датированы специалистами первой половиной XII века.

Недавнее обнаружение в Старой Руссе первой бересты с ненормативной лексикой, датированной археологами XII веком, и нынешние находки грамот с ненормативной лексикой в Великом Новгороде опровергают мнение о том, что древние славяне до монгольского нашествия якобы не знали мата. Специалисты пока не спешат разглашать точный текст посланий.

ЯЗЫЧЕСКИ ПОДЪЯЗЫЧНОЕ

Обсценная лексика парадоксальным образом смыкается с лексикой сакральной. Объясняется это тем, что матерщина имела отчетливо выраженную культовую функцию в славянском язычестве.

Матерщина широко представлена в ритуалах языческого происхождения – свадебных, аграрных и т.п., – т.е. в обрядах, связанных с плодородием: матерщина является необходимым компонентом обрядов такого рода и носит безусловно ритуальный характер. Одновременно матерщина имеет отчетливо выраженный антихристианский характер, что также связано именно с языческим её происхождением.

"На браках песней бесовских не пели, и никаких срамных слов не говорили". Обычай сходить в святочные и купальские дни "на бесчинный говор и на бесовские песни" осуждается и в постановлениях Стоглавого собора 1551г. Способность материться приписывается домовому, кликуше, черту. В полесской легенде происхождение черта связано с тем, что когда Спаситель "тянул из ледяной лодки один не стерпел и парусики загнул матам. И Иисус Христос его не взял, и он заделался чортом".

ПСЕВДО МАТ

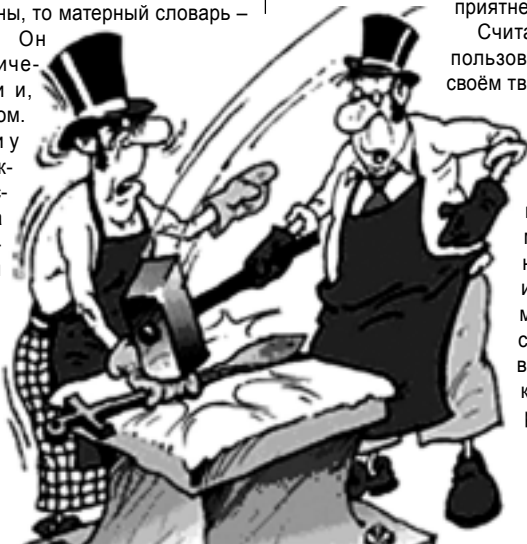
Слово "хер" не является матерным. Это – название буквы "ха" в церковнославянском алфавите, также, как более знаменитые "аз, буки, веди...". Ею заменяли матерное, всем известное слово из трех букв. После революции, когда изучение церковнославянского языка почти прекратилось, про название буквы многие забыли, и эвфемизм сам превратился в ругательство.

Кстати, такой путь (от эвфемизма к ругательству) прodelало слово ГОВЬНО (что означало попросту "коровье" – поскольку у индоевропейских народов корова считается священным животным, то исторгнутое ею, по-видимому, не следовало обозначать прямо: ср. – в Индии до сих пор чересчур ортодоксальные индуисты очищают(!) свой солгавший язык навозом матери-коровы! Слово КАП для коровьего навоза не годилось, потому что означало ГРЯЗЬ – а исторгнутое коровой, судя по индийскому примеру, грязью отнюдь не считалось.

А ЗАБОЛЕЛА – ПОЛЕЧИСЯ!

Если ваш собеседник бесконечно ругается – это не значит, что он дурно воспитанный хам. Возможно он просто страдает синдромом Туретта. Это психическое заболевание, которое характеризуется разнообразными, варьирующими по своей продолжительности и течению моторными (двигательными) или вокальными (матерная брань) тиками. То есть, говоря простым языком, синдром Туретта заставляет человека непроизвольно дергаться и материться. Лечится эта хворь ГАЛАПЕРИДОЛОМ. Поэтому можете запастись лекарством и предложить его собеседнику во время очередного приступа.

Падрыхтавала Аляксандра ГАРДЭ

ЛЕТА, НАЙЛЕПШАЯ ПАРА ДЛЯ АДПАЧЫНКУ, ПРАЙШЛО. У ДАЛЬНІЯ КУТКІ ШАФЫ СХАВАНЫЯ ўжо АТРЫБУТЫ ЛЕТНЯГА АДПАЧЫНКУ, ГАРДЭРОБ ПАКРЫ-

ХУ ЗМЯНЯЕЦА НА АСЕННІ. ЗАСТАЕЦА ТОЛЬКІ ЦЕШЫЦА ПРЫЕМНЫМІ ўСПАМІНАМІ АБ ШЧАСЛІВЫХ ХВІЛІНКАХ ВОЛЬНАГА АД ПРАЦЫ ЖЫЦЦА.

3разумела, што нас не магла не зацікавіць інфармацыя пра тое, як жа адпачыла берасцейская моладзь. Таму, так бы мовіць, па гарачых слядах, мы і заняліся гэтым пытаннем. Шляхам напружанага даследавання, шматлікіх сустрэч і размоў :) мы ўстанавілі наступнае палажэнне рэчаў.

ВАРЫЯНТ 1: ТУРЭЧЧЫНА

Першая краіна "далёкага замежжа", якую адкрылі для сябе нашыя грамадзяне, што адправіліся на адпачынак далей звыклага ўсім Чарнаморскага ўзбярэжжа. Прыемнае месца пляжнага адпачынку, Турэччына па колькасці славуцасцяў зусім не саступае, а па старажытнасці нават на шмат перавышае архітэктурныя помнікі Грэцыі, Італіі, Гішпаніі.

Аднак курорты турэцкай Рыўеры, і сёння, на жаль, застаюцца недасягальным раем для многіх беларускіх грамадзянаў, а тым больш для студэнтаў. Ды натрапіць на загарэлых пад турэцкім сонцам шчасліўчыкаў нам усё ж такі ўдалося.

Аквапарк, боўлінг, вясёлая анімацыя, дыскатэкі, забаўляльныя праграмы, бясплатны міні-клуб для дзяцей, выдатнае харчаванне – вось далёка не поўны пералік паслуг гатэлю, што працуе па сістэме "усё ўключана".

Аднак кошты такога 12-дзённага адпачынку радуць куды меней, чым пералік прывабнасцяў заморскага жыцця: 1200 у.а. на дваіх. Мара, якая для многіх студэнтаў наўрад ці перарасце ў рэальнасць.

ВАРЫЯНТ 2: АНАПА

Менавіта таму з першага варыянтнага адпачынку лагічна выцякае варыянт 2 – Краснадарскі край, а больш дакладна – адзін з самых буйных яго курортаў – г. Анапа.

Курорт Анапа размешчаны на стыку Вялікага Каўказа і Таманскай паўвыспы, дзе лясістыя каўказскія ўзгор'і змяняюцца квітнеючымі далінамі. Пясчаны пляж плаўнай дугой акружае мора, утвараючы зручную і прыгожую бухту.

У самім горадзе і на працягу ўсяго ўзбярэжжа знаходзіцца больш за 200 санаторыяў, пансіянатаў, дзіцячых аздараўляльных цэнтраў. Гэтая акалічнасць і сталася асноўнай прычынай з'яўлення беларускіх студэнтаў у гэтых мясцінах. Пансіянат або, скажам, дом адпачынку прадастаўляе да выбару маладога чалавека шэраг працоўных месцаў (ад афіцыянта да мойшчыка падлогі), узамен – бясплатнае жыллё і харчаванне. Працоўны графік цалкам прымальны: адзін дзень працоўны, наступны – выходны. Калі пашчасціць, можна зарабіць ад 40 да 60 у.а. за месяц (заробкі плацяць у найбольш рэнтабельных, "багатых" дамах адпачынку).

Усё б добра, калі б не адно "але". Праца ў пансіянатах вельмі цяжкая, працоўны дзень у сярэднім цягнецца з васьмі да дваццаці дзвюх гадзінаў. У дадатак, мясцовая адміністрацыя, добра вывучыўшы працавітасць як адну з асноўных рысаў беларускай нацыі ды памятаючы пра поў-

«УСЁ ПРЫЕМНА,

ВАРЫЯНТ 3: КРЫМ

Неахвотнікі да працы знайшлі сабе адступны варыянт адпачынку на моры – у Аўтаномнай рэспубліцы Крым, што знаходзіцца на поўдні Украіны, у межах Крымскай паўвыспы, на поўначы мяжуе з Херсонскай вобласцю, на захадзе і поўдні амываецца Чорным, на паўночным усходзе – Азоўскім морам.

Спыніцца ў Крыме з намітам можна ў любым месцы, калі гэта не на тэрыторыі горада, запаведніка альбо заказніка. Паміж Сакамі і Еўпаторыяй, побач з пясчанымі пляжамі шмат кемпінгаў, таксама як і за Феадосіяй.

У Севастопалі аўтакемпінгі размешчаны акурат на беразе мора, а аматары адзіноты спыняюцца на пясчаным беразе Арабацкай стрэлкі.

Таксама ў любым горадзе або пасёлку можна зняць пакой (альбо некалькі пакояў з асобным уваходам) у мясцовых жыхароў. Выдаткі мінімальныя: 30 у.а. на падарожжа ў абодва бакі плюс 50-70 у.а. за жыллё (20 дзён). Толькі вось харчаванне нашым студэнтам прыходзілася сціпла.

Усё ж шмат берасцейскай моладзі дазволіла сабе гэтым летам 2-тыднёвы адпачынак на крымскім узбярэжжы Чорнага мора.

ВАРЫЯНТ 4: БЕЛАРУСЬ

Большасць берасцейскіх студэнтаў аддала перавагу адпачынку на радзіме. Мора, канешне, няма, ды і загар не той, але галоўнае – ведаць мясціны і ўмець адпачываць. Самымі папулярнымі з пералічаных нам месцаў адпачынку былі в. Меднае, в. Белае, р. Лясная. Чароўная беларуская прырода ды старыя добрыя сябры – цалкам неаблігі варыянт летняга адпачынку. Намёты, вогнішча, печаная бульба, гітара – усё гэта атрыбуты рамантычнай вандрожкі (дзён, скажам, на дзесцяць!). Папулярнымі аказаліся і гістарычныя

маршруты Беларусі: старажытныя Мір, Нясвіж, Тураў, Полацак...

Шмат хто выбарыў гэтым летам адпачынак у айчынным санаторыі. Сервіс, канешне, непараўнальна горшы, чым за мяжой, затое танна. Пра тое, што ў возеры Нарач, узахлёб разрэкламаваным па БТ як адно з найлепшых месцаў адпачынку ў Беларусі, водзяцца ўзбуджальнікі скуранога захворвання цыркарыёзу, і што купацца там не рэкамендавана, папярэджаюць, зразумела, толькі па прыездзе ў санаторый, але ж гэта "дробязі"...

Што ж, палюбавацца краявідамі – таксама няблага. Застаецца толькі спадзявацца, што берасцейскія студэнты выбралі адпачынак у айчынных санаторыях выключна з-за патрыятычных пацудоў, а няк не з-за недахопу грошай.

Амаль усе рэспандэнты ўпэўнілі нас, што, нягледзячы на фінансавыя і іншыя цяжкасці, адпачылі прыгожа і з густам.

Гэтага пажадаем у будучыні і вам, шануюныя чытачы!

Алена ДЗЕМІДЗЮК

ную бяспраўнасць беларусаў (часцей за ўсё рабочым з Беларусі мясцовая рэгістрацыя адміністрацыяй не афармляецца), лічаць неабходным "нагрузіць" іх дадатковымі абавязкамі. А хваля абурэння звычайна суправаджаецца фразай "На вашае месца прыйдуць тысячы" ды пагрозамі пазбаўлення жылля і харчавання.

Таму такі адпачынак падыходзіць найбольш вытрыманым і добра падкаваным у плане міжасабовай камунікацыі студэнтам. Замест гістарычнай даведкі заўважым, што некалькі гадоў таму арганізоўваць групы студэнтаў на працу ў Краснадарскі край стаў тады яшчэ Беларускі патрыятычны саюз моладзі, членства ў якім дзеля гэтага было абавязковае.

Зараз жа студэнты ўладкоўваюцца на працу, карыстаючыся раней набытымі знаёмствамі з адміністрацыяй пансіянатаў. Нягледзячы на ўсе цяжкасці, беларускія студэнты ўсё роўна выбіраюць такі варыянт адпачынку: 90 у.а. на білет у абодва бакі плюс нейкая сума на асабістыя выдаткі, – сёння гэта "па кішэні" эканомнаму студэнту.

Ды і тэрмін "працоўнага адпачынку" не абмежаваны: заставайся хоць на ўсё лета.

УСЁ КАРЫСНА...»

АКТЫВІСТЫ МОЛАДЗЕВЫХ АРГАНІЗАЦЫЙ ТАКСАМА НЕ АДЧУВАЛІ НЕДАХОПУ Ў ВЫБАРЫ МЕСЦАЎ ПРАВЯДЗЕННЯ ЛЕТНІХ ВАКАЦЫЯЎ. ДЛЯ ІХ ЛАДЗІЛІСЯ ШМАТЛІКІЯ ПРАЕКТЫ І СЕМІНАРЫ Ў РОЗНЫХ ЧАСТКАХ ЕЎРОПЫ. У НЕКАТОРЫХ З ІХ ПРЫМАЛІ ЎДЗЕЛ І ПРАДСТАЎНІКІ БАМГА "СУЗОР"Е.

НЯМЕЧЧЫНА

Сумесна з чатырма еўрапейскімі арганізацыямі медыяцэнтр «Бенахаўз» (Мюнстэр, Нямеччына) заснаваў праект "Youth.com", мэтамі якога з'яўляюцца падтрымка еўрапейскай моладзі ў адносінах медыяў, барацьба з расізмам і ксенафобіяй, а таксама актыўная моладзевая інтэграцыя. Медыялагеры, у адным з якіх прынялі ўдзел у жніўні берасцейскія юнакі, з'яўляюцца ядром праекта "Youth.com". Кожнае лета моладзь з усіх краінаў Еўропы прыязджае ў Мюнстэр на два тыдні, каб разам працаваць у групах і ствараць свае відэасюжэты, кліпы, газеты і вэб-сайты – адным словам, усё, што датычыцца медыяў.

Асноўнымі ўдзельнікамі жнівеньскага медыялагера акрамя беларусаў былі маладыя людзі з Нямеччыны, Польшчы і Ізраіля. На пачатку другога тыдня да іх далучылася моладзь з Нідэрландаў і Францыі, а напрыканцы лагер ператварыўся ў сапраўды "мультынацыянальны". Прыехала моладзь таксама з Англіі, Швецыі і Нарвегіі.

Два тыдні запар з дзевяці гадзінаў раніцы да пяці вечара (з перапынкам на ланч) мы працавалі ў групах пад кіраўніцтвам медыятрэнераў – такіх жа юнакоў як мы, але з багацейшым вопытам у медыях. Адныя з нас прымалі ўдзел у стварэнні відэасюжэтаў, адначасова з'яўляючыся іх рэжысёрамі, сцэнарыстамі, аператарамі, мантажыстамі і гэтак далей, іншыя стваралі газету, нехта пра-

яшчэ можа быць прыкольнай, чым, напрыклад, смакаваць "нацыянальныя напоі" адзін аднаго, ці папаўняць свой слоўнікавы запас цікавымі словамі на розных мовах? Але, канешне, гэта не самае галоўнае. Размаўлялі ў асноўным пра музыку, кіно, спорт, вучобу, працу, пра тое, хто як бавіць вольны час, і, канешне, пра палітыку.

Гэты апошні пункт быў заўсёды самым "гарачным". Першае пытанне якое цікавіла нас, беларусаў, тычылася таго, што замежная моладзь ведае пра нашу краіну. На жаль – ведае вельмі няшмат. Толькі некаторыя юнакі ведалі імя нашага прэзідэнта, а некаторыя ўвогуле назву краіны ўпершыню чулі. Прычынай, на мой погляд, час-

Магістр відэамантажу Галіна Карнацэвіч

«Дзедзічы» на вуліцах Мюнстэра

ЛІТВА

Адначасова з медыялагерам у Мюнстэры для актывістаў моладзевых грамадскіх арганізацый Берасцейскай і Гарадзенскай абласцей дацкай арганізацыі "SILBA" быў арганізаваны летнік у Літве, у якім таксама прымалі ўдзел "дзедзічы". Летні лагер знаходзіўся на беразе маляўнічага возера недалёка ад горада Трокі (літоўскі варыянт – Тракай). Размяшчаліся мы ва ўтульных двухпавярховых доміках, зробленых з дрэва. Увогуле ў летніку ўдзельнічала каля 70 беларускіх хлопцаў і дзяўчат, а таксама актывісты украінскіх і літоўскіх арганізацый.

Усе ўдзельнікі летняга лагера былі разбіты на каманды такім чынам, каб у кожнай прысутнічалі прадстаўнікі розных краін, што спрыяла культурнаму збліжэнню і інтэграцыі паміж удзельнікамі. Арганізатарамі была падрыхтавана цікавая праграма, згодна з якой і праводзіўся ўвесь летнік. У яе ўваходзілі рознага кшталту камандныя гульні, прэзентацыі краін удзельніц, нацыянальныя вечары, экскурсіі ў Вільню, спартовыя спаборніцтвы, сустрэчы з вядомымі людзьмі Літвы і Беларусі і шмат чаго іншага.

Асабліва запамінальнай была экскурсія па Вільні. Горад, які для беларусаў мае асаблівае значэнне, уразіў сваімі вузкімі вулачкамі, што лабірынтам праходзіць праз увесь Стары горад. Ідучы па гэтых вуліцах шмат хто з беларусаў уяўляў, што ён ідзе па Вільні, па якой хадзілі славутыя беларускія дзеячы, і мроілі, што вась-вось з за паварота з'явіцца постаць Кастуся Каліноўскага, які ў задуменні пройдзе вакол цябе. Як вядома, з Вільняю цесна звязаны лёс шматлікіх дзеячоў беларускай навукі і культуры, і нездарма кажуць, што ў Вільні павінен пабываць кожны беларус. Таксама мы ўзняліся на замак Гедыміна, скульптура бачна амаль увесь горад. Наведалі і Вострую Браму, да якой ладзяцца паломніцтвы з многіх краін.

У вольны час мы мелі магчымасць плаваць на лодках і катамаранах, наладжваць сяброўскія стасункі паміж сабой. Увечары звычайна арганізоўвалася дыскацека. Вярталіся дадому з багажом уражанняў і досведам дзейнасці моладзевых грамадскіх арганізацый як беларускіх, так і замежных.

Праграма, такім чынам, была вельмі разнастайнай і насычанай. Калі прыйшоў час з'язджаць дадому, кожны з нас, здаецца, не хацеў вяртацца і быў гатовы застацца ў Мюнстэры яшчэ на некаторы час. Да таго ж, было вельмі сумна развітвацца з людзьмі без упэўненасці ў тым, што нам яшчэ калі-небудзь пашчасціць убачыць адзін аднаго. Але ж надзея на тое і існуе, каб мы верылі. Верылі ў тое, што мы абавязкова яшчэ пабачымся, што гэта не апошні наш медыялагер, не апошняя наша сустрэча з Еўропай...

Каця Праневіч спасцігае аператарскае майстэрства

цаваў над вэб-сайтам, а некаторыя атрымалі магчымасць адчуць сябе сапраўдным удзельнікам музыкальнага гурта – стваралі песню ("гімн" медыялагера) і здымаліся ў відэа-кліпе.

Што датычыцца вольнага часу – ён таксама быў багаты на заняткі. Мы шапчыравалі па вуліцах Мюнстэра, назіраючы за яго прыгажосцямі, рабілі шопінг, гулялі ў більярд, валейбол, пінг-понг, сядзелі ў інтэрнэце, і, канешне, рэалізоўвалі, напэўна, самую цікавую магчымасць, якую дараваў нам медыялагер, – наладжвалі стасункі з замежнай моладдзю. Што

**Вера ЯРОМАВА
Віталь КОЎШ**

ДАРЭЧЫ

Размаўляюць два мужыкі:
- Я ўчора жонцы ў секс-шопе вібратар набыў з гарантыяй.

- Як гэта?
- Ну, майстар сказаў, што калі зламаецца, мне нічога рабіць не трэба, ён прыйдзе і сам усё зробіць.

Даішнік спыняе машыну. Кіроўца адчыняе акно і гаворыць:

- Добры дзень, вось дакументы.
З задняга сядзення раздаецца голас:
- Тата, а дзе казёл?

Па апошніх даследаваннях вучоных паленне, няўмеранае ўжыванне алкаголю, пераяданне, маларухомы лад жыцця істотна скарачае працягласць жыцця... Пры гэтым высветлілася, што ранішнія прабежкі, ужыванне здаровай ежы і адмаўленне ад шкодных звычак можа істотна падоўжыць ваша ўбогае існаванне...

- Чаму ўсе жанчыны ходзяць на абцасах, фарбуюцца і ўвесь час надушваюцца?

- Таму што яны ўсе маленькія, страшныя і смярдзючыя!

Чаму 12 красавіка п'яныя касманаўты не б'юць шапікі і не купаюцца ў фантане ля кінатэатра "Беларусь"? Не чапляюцца да напужаных мінакоў з пытаннем "Ты, блін, на якой арбіце лятаў?"

- Ці можна пры непрыгожым мужу спадзявацца, што будучы прыгожы дзеці?

- Можна. Калі спадзявацца не толькі на мужа.

Таня вярнулася дамоў з першай у сваім жыцці вечарыны...

Маці пытае:
- Ну, як - ты паводзіла сябе там добра?
- Ой, мама! Калі верыць Дзіме - я паводзіла сябе непараўнана!

Ад Пятрова сышла жонка. Потым у яго ўгнали машыну, збег сабака. Потым звольнілі з працы. Але яго горыч не была б поўнай без горкага шакладу "Россия".

Размаўляюць дзве сяброўкі. Адна з іх скардзіцца:

- Стамілася я са сваім мужам. "н у мяне шахцёр, а шахцёры, сама ведаеш, народ шалёны, нічога не баяцца. Як нап'ецца - ніхто з ім зладзіць не можа, усё б'е, усё знішчае і нават міліцыя з ім не звязваецца... А твой муж - афіцэр-дэсантнік, мусіць яшчэ горш? Усё ж такі дзве чачэнскія вайны прайшоў! Герой! Арол! Ардэнаносец!

- А я ведаю два словы, пасля якіх ён ададу становіцца рахманым як кацёнак! Толькі я іх вымаўляю - і ён адразу паўзе пад ложка і не вылеззе адтуль да наступнай раніцы.

- Цікава, якія ж гэта два словы?
- АЛАХ АКБАР!

- Госпадзі, зрабі так, каб было не так!

- У вас дэфект мовы? Вы заікаецеся? Не вымаўляеце літару Р? Новы сродак! Імунаацэлісто-натрыйхлорагідракарбадон! Пытайце ў аптэках!

Прыватная аб'ява:
Пахудзец за адну ноч! Маша і Света.
Не Гербалайф!

Некоторые людзі на грошы, якіх у іх няма, набываюць рэчы, якія ім на фіг не патрэбны, каб спадабацца людзям, якіх яны і бачыць не хочуць!

Вось так марыш усё жыццё: віно, карты, жанчыны... А атрымаваецца: піва, даміно, жонка...

Мужык падыходзіць да перакладчыка англійскай мовы:

- Слухай, як перакласці выраз "I don't know"?
- Я не ведаю.
- Вось блін, ніхто не ведае.

Вырашылі неяк вучоныя параўнаць разумовыя здольнасці міліцыянта і малпы. Пасадзілі малпу ў высокую клетку, а ў клетцы зверху падвесілі банан. Малпа скакала-скакала хвілін 10, потым бачыць - у кутку кій ляжыць. Бярэ кій і збівае банан. Заводзяць у клетку міліцыянта і кажуць яму:
- Дастань банан!

Міліцыянт скокаў гадзіны 2, ужо зусім мокры. Ужо вучоныя не вытрывалі, гавораць:

- Слухай, чаго ты скачаш? Вунь жа кій ляжыць.
Міліцыянт:
- Навошта мне кій? Мне банан патрэбны!

Прылятае фея да бландзінкі, брунеткі, шатэнкі і кажа:

- Назавіце мне вашу самую істотную перавагу над астатнімі, і калі гэта будзе праўда, то я яе памножу ў два разы, а калі мана, то я знікну і ніколі больш не з'яўлюся.

Праз тыдзень прылятае да брунеткі.

- Ой, вось я падумала і вырашыла, што я самая прыгожая...

Фея бац і знікла...

Прылятае фея да шатэнкі.

- Ой вось я падумала і вырашыла, што я самая сексапільная...

Фея бац і знікла...

Прылятае фея да бландзінкі.

- Ой, вось я падумала...

Фея бац і знікла...

Чаму шмат якім мужчынам так падабаюцца бландзінкі?

Таму што яны спадзяюцца, што бландзінкі іх лепш разумеюць!

Кіраўнікі дзвюх канкуруючых фірмаў сустрэліся на нейкай нарадзе.

- Як жонка? - пытае адзін.

- Дзякуй, добра, - адказвае другі, - а як мая?

- А я ўчора з Алёнкой цалаваўся!

- Ну, вось, малайчына! А казаў - не п'еш...

У японцаў у офісах ставяць чучала гаспадара. У нас - вешаюць партрэт Прэзідэнта.

Нішто не выклікае такую сумную ўсмішку, як надпіс "тэлефон даверу КДБ РБ".

Сланы выдатна пераносзяць бярыенне!
Па падліках, адзін слон замяняе 24 Леніна.

- Капітан, а чаму ў нас ва ўсіх каютах вісяць карціны Айвазоўскага?

- Гэта не карціны, боцман... Гэта ілюмінатары!

Другая сусветная вайна. Расейская вёска. Хата на краю вёскі. Глыбокая ноч. П'яныя фашысты падыходзяць да хаты, б'юць у дзверы і крычаць:

- Адчыняйце, мы хацець расейскі жаночы піска!!!

Цішыня. Ізноў:

- Адчыняйце, мы хацець расейскі жаночы піска!!!

Адчыняюцца дзверы, выходзіць здаравенны хлапчына, шырэй за дзверы, заспаны, у валасах салома. Працірае вочы і, шырока пазяхаючы, пытае:
- Пі...юлей хіба?

У дадатак да мыла для інтымных месцаў "Дав" расейская фірма "xxx" выпусціла на рынак паласканне для рота "Взав".

Цягнік доўга ішоў у тунэлі ў поўнай цемры.

- Вось, Маша, я не ведаў, што тунэль такі доўгі, мы б паспелі...

- А хіба гэта быў не ты?

Аднойчы Малышу на Дзень народзінаў падарылі дубальтоўку, што карэнным чынам паўплывала на жыццё Карлсана...

- Хлопчык, ты каго больш любіш, тату ці маму?

- Дзядзьку!

- Чаму?

- Аднойчы я не паслухаўся тату, ён узяў і прывязаў мяне на самым сонцапёку, а дзядзька прывязаў і прывязаў мяне ў цені!

Жанчына пытае ў сяброўкі:

- Ты здолела б пераспаць з маім мужам?

- Не...

- А чаму?!

- Ды ён нічым не лепш за майго!

- Ну, у прынце, так...

Старшыня абыходзіць шыхт навабранцаў.

- Так, у цябе якая адукацыя?

- Сем класаў!

- Добра.

- У цябе?

- БрДУ!

- Чаго мычыш, чытаць хочь умееш?

Пытанне армянскаму радыё:

- Якая мова самая складаная для вывучэння?

- Беларуская. Яна настолькі цяжкая, што яе не могуць вывучыць нават самі беларусы.

№5 ДЗЕДЗІЧ

ІНФАРМАЦЫЙНА-АНАЛІТЫЧНЫ БЮЛЕТЭНЬ

верасень
2005

ПРЫ ВЫКАРЫСТАННІ МАТЭРЫЯЛАЎ БЮЛЕТЭНА
СПАСЫЛКІ НА КРЫНІЦУ АБАВЯЗКОВЫЯ
Рэдакцыя можа не падзяляць меркаванні аўтараў
і друкаваць артыкулы для далейшай палемікі

Заснавальнік: Ініцыятыўная група моладзі
Распаўсюджваецца бясплатна на правах унутранага карыстання
Падпісана ў друк: 19.09.2005 у 18⁰⁰
Наклад: 299 асобнікаў. Надрукавана на ксераксе.

Галоўны рэдактар: Дзмітрый Шыманскі.
Рэдакцыйная калегія: А. Лена, М. Ікола, Д. Змітрый, М. Арыя, С. Яргей, С. Яржук, Ю. Рась.
Адказны сакратар: А. Ндрусь. **Вёрстка:** Б. Дзёпеша

Кантактны тэлефон: (0162) 23-68-02, (029) 660-57-41, (029) 725-15-39
E-mail: dzedzich@dzedzich.org, інтэрнэт: www.dzedzich.org